

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/23-09/32

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 2. svibnja 2023.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2021.*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama ("Narodne novine", broj 66/19), podnijelo Vijeće za vodne usluge, aktom od 28. travnja 2023. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vijeće je odredilo Vladimira Šimića, predsjednika Vijeća i Nikolinu Ptiček, potpredsjednicu Vijeća.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 220
KLASA: 325-11/23-03/57
URBROJ: 346-99-23-2
U Zagrebu, 28. travnja 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/32*346-23-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 28-04-2023		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
021-03/23-09/32	65	
Uredbeni broj	Pril.	Vrij.
346-23-01	1	-

Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6, 10 000 Zagreb

N/p predsjednika Hrvatskog sabora, g. Gordana Jandrokovića

Predmet: Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2021.

- dostavlja se

Poštovani,

Vijeće za vodne usluge podnosi Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2021. Hrvatskom saboru sukladno članku 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

Za izvjestitelje u ime Vijeća pred Hrvatskim saborom i njegovim tijelima, Vijeće je odredilo:

1. Vladimira Šimića, predsjednika Vijeća i
2. Nikolinu Ptiček, potpredsjednicu Vijeća.

U slučaju potrebe za kontaktom, molimo obratite se na broj telefona 01 6307 352/303 i e-poštu: vvu@mingor.hr.

S poštovanjem,

Predsjednik
Vladimir Šimić

Privitak: Izvješće o stanju u sektoru vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2021.

Dostaviti:

1. naslovu
2. Pismohrana
3. Referada.

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE O STANJU U SEKTORU VODNIH USLUGA I
RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2021.**

SADRŽAJ

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR	2
2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ.....	7
3. CIJENE VODNIH USLUGA	10
4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA	16
5. CIJENE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNA ODVODNJA)	24
6. NAKNADA ZA RAZVOJ.....	27
7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA	30
8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA.....	39
9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE	46
10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI	58
11. UPRAVNI SPOROVI	78
12. TRENDOWI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2021.	79

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR

Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće¹ podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

Poslovanje Vijeća u produljenom mandatu

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, broj 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. – 2021. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2021. poslovalo isključivo po odredbama Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19). Prema prijelaznim odredbama članka 106. stavcima 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama:

„(1) Vijeće za vodne usluge osnovano Zakonom o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.) nastavlja poslovati u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) U roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona² imenovat će se članovi Vijeća za vodne usluge, a dosadašnji članovi Vijeća razriješiti.“

Do razrješenja članova Vijeća po odredbama Zakona o vodnim uslugama, Vijeće nastavlja poslovati u postojećem sastavu uspostavljenom u skladu s člankom 217. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), a na taj način je poslovalo i u 2021. godini.

Vijeće je i u 2021. poslovalo kao *ad- hoc tijelo*, bez stručne službe, a stručnu ispomoć je osiguravalo ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo putem jedne državne službenice, u svojstvu tajnice Vijeća.

¹ ver.4.6

² Uredba o Vijeću za vodne usluge, koju, prema članku 110. stavku 2. Zakona o vodnim uslugama, Vlada Republike Hrvatske donosi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 7. stavka 6. Zakona (tj. Uredbe o uslužnim područjima).

Saziv i sastav Vijeća

1.3.1. Drugi saziv Vijeća

Tijekom 2021. Vijeće je nastavilo poslovati u svom drugom sazivu. Odlukom Hrvatskog sabora KLASA: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/15) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2021. poslovalo u sastavu od 6 članova.

U trenutku podnošenja ovoga Izvješća dužnost predsjednika Vijeća obnaša Vladimir Šimić, dipl.iur, a dužnost potpredsjednice Vijeća obnaša Nikolina Ptiček, dipl.oec.

1.3.2. Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj: tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne samouprave, udruga itd., no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

Financiranje Vijeća

Sukladno članku 66. Zakona o vodnim uslugama Vijeće za vodne usluge je proračunski korisnik državnog proračuna, u kojem se osiguravaju i sredstva za njegov rad.

Zakonodavni okvir

Ključni propisi koji se primjenjuju na djelatnost vodnih usluga su:

ZVU – Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19)

ZFVG – Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17 i 66/19)

ZOV – Zakon o vodama (NN 66/19 i 84/21)

ZVLJP – Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18 i 16/20)

UNOC - Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10)

UMEP - Uredba o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10)

UNKV - Uredba o visini naknade za korištenje voda (NN 82/2010, 83/2012, 10/2014, 32/2020)

UNZV - Uredba o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/2013 i 116/18)

PNKV - Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 36/20)

PNZV - Pravilnik o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda (NN 48/19)

Djelokrug Vijeća

Vijeće za vodne usluge u svom djelokrugu³:

1. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga
2. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj
3. nadzire zakonitost određivanja cijena posebnih isporuka vode iz članaka 47. do 54. Zakona o vodnim uslugama
4. vodi zbirku podataka o cijeni vodnih usluga i naknadi za razvoj te ih objavljuje
5. inicira donošenje uredbe o regulatornom računovodstvu, uredbu o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, uredbu o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga članka i uredbu o unutarnjem ustrojstvu Vijeća za vodne usluge
6. obavlja i druge poslove određene Zakonom o vodnim uslugama i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Vijeće ne nadzire pojedinačne obračune cijena vodnih usluga i naknade za razvoj u računima za vodnu uslugu, što je nadležnost inspekcije za zaštitu potrošača unutar Državnog inspektorata.

Metodologija postupanja Vijeća

1.7.1. Samostalna prijava cijena i troškova

Isporučitelji vodnih usluga dužni su Vijeću za vodne usluge dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga i podatke o troškovima svog poslovanja u roku od pet dana od objave odluke o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.“ (čl. 36. st. 3. ZVU). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koji se objavljuju u službenim glasilima kontrola je olakšana. Uz to javni isporučitelji vodnih usluga, gotovo bez iznimke, dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću, kao što postupaju s odlukom o cijeni vodnih usluga.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

S obzirom na to da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - podcijenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

³ Čl. 67. ZVU

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.7.2. Preventivno-instruktivni pristup

I u 2021. Vijeće je zadržalo tzv. preventivno-instruktivni pristup u odnosu na restriktivno-sankcionirajući tj. prvo je upozoravalo isporučitelje vodnih usluga na nezakonitosti u odlukama o cijeni vodnih usluga i o naknadi za razvoj, da bi potom primijenilo svoje ovlasti.

U cilju upoznavanja korisnika vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga, kao i preostale javnosti sa djelovanjem Vijeća – na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja funkcionalna je web – stranica:

<https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-vodnoga-gospodarstva-i-zastite-mora-2033/vijece-za-vodne-usluge/2064>

Na web stranici su dostupni i obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupna mišljenja, očitovanja i odgovori na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

1.8. Statistika održanih sjednica

Od početka rada drugoga saziva do isteka 2021. Vijeće je održalo 206 sjednica. U 2021. Vijeće je održalo 33 sjednice i 28 radnih sastanaka. Sjednice i radni sastanci Vijeća održavani su kombinirano, uživo i putem audio-video veze.

Dodatno su održavani i *ex parte* sastanci s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga i jedinica lokalne samouprave, o temama iz djelokruga Vijeća, pri čemu je utvrđivano činjenično stanje u pojedinim predmetima, davana pojašnjenja, upute, preporuke i savjeti.

1.9. Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar WAREG-a.

1.9.1. Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavilo djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014.

WAREG danas okuplja 24 regulatora vodnih usluga u statusu punopravnih članova i 8 regulatora vodnih usluga u statusu promatrača.

WAREG je od svog osnivanja do isteka 2021. održao 23 skupštine od kojih su dvije održane u 2021. Vijeće za vodne usluge imalo je status promatrača od 4. Skupštine u Edinburghu u svibnju 2015., a pristupilo je u punopravno članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

Vijeće je putem WAREG-a razmjenjivalo informacije i iskustva vezana uz poslovanje isporučitelja vodnih usluga u uvjetima pandemije COVID-19, energetske krize, ekološke tranzicije isporučitelja vodnih usluga, tarifnih okvira, EU poticanih investicija te o drugim pitanjima učinkovitog pružanja vodnih usluga u sve izazovnijem okruženju.

1.9.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2021. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

Zadaće Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su sudjelovanje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, poticanje izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjelovanje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga.

2. CIJENA VODE U HRVATSKOJ

Struktura cijene vode

Cijena vode u Hrvatskoj ima sljedeće sastavnice:

Tablica 1 Sastavnice cijene vode

CIJENA VODE		KLASIFIKACIJE			
Sastavnice	Generički naziv	prema pravnoj prirodi	prema primatelju sredstava	prema razini primatelja sredstava	prema namjeni potrošnje
Fiksni dio CVU	cijene vodnih usluga (CVU)	cijena javne usluge	isporučitelj vodnih usluga	lokalna	OPEX i amortizacija
Varijabilni dio CVU			javni isporučitelj vodnih usluga		
Naknada za razvoj (NZR)	vodne naknade	neporezna javna davanja (striktna namjene)	Hrvatske vode	nacionalna	CAPEX
Naknada za korištenje voda (NKV)					
Naknada za zaštitu voda (NZV)					
PDV na cijenu vodne usluge (13%)	porezi	porez	Državna riznica		opća proračunska potrošnja

Legenda:

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

Kako je propisano odrediti cijenu vode

Sastavnice unutar cijene vode određuju se po zasebnim pravilima niže navedenih propisa.

2.1.1. Određivanje cijene vodnih usluga

Cijena vodne usluge određuje se u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama i Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva koja je donesena na temelju ranije važećeg Zakona o vodama (NN 153/09).

Pri određivanju cijene vodnih usluga donositelji postupaju moraju poštivati načela: povrata troškova od vodnih usluga kako je uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga

gospodarstva u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Do integracije javnih isporučitelja vodnih usluga, odluke o cijeni vodnih usluga moraju se donijeti u skladu s čl. 109. stavci 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (prijelazna odredba).

Cijenu vodnih usluga određuju isporučitelji vodnih usluga (uobičajeno uprave ili nadzorni odbori, ili uprave uz suglasnost nadzornih odbora) uz suglasnost gradonačelnika/općinskih načelnika općina i gradova na području pružanja usluge prema. U roku od 30 dana od dana podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana. Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na području pružanja usluge, smatra se da je ona izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su izravno ili neizravno većinski član društva, dioničar odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.

Odluka o cijeni vodnih usluga objavljuje se u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.

Vijeće može cijeni vodnih usluga:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68. st.1.toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o cijeni vodnih usluga (čl. 68. st.1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti (čl. 68. st.1.toč. 4. ZVU).

2.2.2. Određivanje naknade za razvoj

Naknada za razvoj određuje se u skladu s Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva, a supsidijarno se na način donošenja primjenjuju i odredbe Zakona o vodnim uslugama i Zakona o vodama.

Naknadu za razvoj donosi javni isporučitelj vodnih usluga (čl. 52.st.1. ZFVG), putem svoje skupštine (čl. 23. st.1. toč. 4. ZVU) i to tzv. dvostrukom većinom tj. većinom razmjerno temeljnom kapitalu i većinom broja članova društva (čl. 24. st. 3. i 4. ZVU), a iznimno i običnom većinom razmjerno temeljnom kapitalu (čl. 24.st.5. ZVU).

Iznimno od navedenog jedinice lokalne samouprave mogu predložiti uvođenje naknade za razvoj jedinici područne (regionalne) samouprave, u skladu sa Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva, na čijem se području nalazi izvorište ili površinski vodozahvat, kada su, radi zaštite izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite, potrebna posebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine (čl. 105. Zakona o vodama).

Odluka o naknadi za razvoj objavljuje se u službenom listu Republike Hrvatske.

Vijeće za vodne usluge može na tri načina utjecati na odluke o naknadi za razvoj:

- narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima (čl. 68. st.1. toč. 1. ZVU)
- donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o naknadi za razvoj (čl. 68. st. 1.toč. 2. ZVU)
- donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti (čl. 68. st.1. toč. 4. ZVU).

2.2.3. Određivanje naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda

Visinu obje naknade određuje Vlada Republike Hrvatske u skladu s Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Visina naknade za korištenje voda propisuje se Uredbom o visini naknade za korištenje voda.

Visina naknade za korištenje voda za javnu vodoopskrbu je u 2021. iznosila 2,85 kn/m³ ⁴

Visina naknade za zaštitu voda propisuje se Uredbom o visini naknade za zaštitu voda.

Visina naknade za zaštitu voda je u 2021. iznosila 1,35 kn/m³ ⁵.

Visina naknade za zaštitu voda umanjuje primjenom odgovarajućeg koeficijenta (k_2) u odnosu na postignuti stupanj pročišćavanja na uređaju za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda i to na: 0,95 kn/m³ za prvi stupanj pročišćavanja, na 0,41 kn/m³ za drugi stupanj pročišćavanja i 0,27 kn/m³ za treći stupanj pročišćavanja.⁶

Vijeće za vodne usluge nema zakonskih ovlasti u odnosu na određivanje visina ove dvije naknade.

2.2.4. Porez na dodanu vrijednost

Stopa poreza na dodanu vrijednost propisuje se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost.

Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.

⁴ Čl. 4. Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda (NN 32/20)

⁵ Čl. 3.st. 1. Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/13 i 116/18)

⁶ Čl. 5. st.4 Uredbe o visini naknade za zaštitu voda

3. CIJENE VODNIH USLUGA

Vrste i sastavnice cijene vodnih usluga

Tablica 2 Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksna mreža ili mobilna)
za odvodnju otpadnih voda (fiksna mreža ili mobilna)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksna infrastruktura)

Tablica 3 Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio (puna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
fiksni dio (socijalna)	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (puna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4 Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge⁷.

Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:⁸

- materijalne troškove
- troškove usluga
- troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- troškove za zaposlene
- financijske rashode (troškove)
- troškove amortizacije dugotrajne imovine
- troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,

⁷ Čl. 5. st. 7. ZVU

⁸ Čl. 4. UNOC

- trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3., Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.

Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

Cijena vodne usluge sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne odvodnje i/ili pročišćavanja otpadnih voda, (...) je količina (kubni metar tj. m^3) ispuštene otpadne vode (...).

Fiksni dio cijene vodne usluge plaća se u fiksnom iznosu i mora pokriti fiksne troškove pružanja vodnih usluga propisane uredbom o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga.⁹

Fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:¹⁰

- očitavanja vodomjera
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.

Fiksni dio se izražava, u pravilu, u kunama, mjesečno (kn/mj.)

Varijabilni dio cijene vodnih usluga

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga, mjereno u kubičnim metrima (m^3).

⁹ Čl. 42. st. 2., 4. i 5. ZVU

¹⁰ Čl. 6. UNOC

Prihodi od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga pokrivaju sve troškove upravljanja komunalnim vodnim građevinama i troškove poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga, koji nisu fiksni.

Iako je po svojoj naravi amortizacija¹¹ fiksni trošak, prema UNOC-u, ona tereti varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio cijene vodne usluge iskazuje se u kunama po kubičnom metru (kn/m³).

Socijalna cijena vodne usluge

Odluka o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje mora sadržavati i cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici (socijalna cijena vodne usluge).

Javni isporučitelji vodnih usluga dužni su formirati socijalnu cijenu vodne usluge, kako za varijabilni dio cijene, tako i za fiksni. Socijalna cijena vodne usluge mora biti propisana u sve tri vodne usluge: javnoj vodoopskrbi, javnoj odvodnji otpadnih voda i pročišćavanju otpadnih voda.

Socijalna cijena vodne usluge ne može se utvrditi u visini većoj od 60 % od cijene vodne usluge koju plaćaju korisnici vodnih usluga koji nisu socijalno ugroženi.

Osnovica socijalne cijene vodnih usluga je količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom. Prema preporuci Vijeća za vodne usluge iz 2015. količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva iznose 70 litara po stanovniku/dnevno (što je 5,88 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj). Preporuka Vijeća višekratno nadilazi standard za Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) od 20 l/dnevno po članu kućanstva, što iznosi 1,68 m³ mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj.

Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.

Socijalno ugroženi stanovnik je osoba koja sukladno propisima kojim se uređuje socijalna skrb ima pravo na naknadu za troškove stanovanja, a njihov popis jedinica lokalne samouprave dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga najkasnije do 10. prosinca tekuće godine za iduću godinu. Popis se redovito mijenja i dopunjuje, prema vremenu stjecanja statusa socijalno ugroženih stanovnika i dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga do 15. dana u tekućem mjesecu za idući mjesec.

¹¹ Za detaljnije o amortizaciji vidjeti Izvešće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2019. na poveznici

https://mingor.gov.hr/UserDocsImages/Uprava_vodnoga_gospodarstva_i_zast_mora/VVU_Izvešće_2019..pdf
znicihttps://mingor.gov.hr/UserDocsImages/Uprava_vodnoga_gospodarstva_i_zast_mora/VVU_Izvešće_2019..pdf

3.1. Određivanje cijena vodnih usluga u praksi

3.1.1. Broj odluka i provedenih nadzora zakonitosti

Tijekom 2021. Vijeće je zaprimilo 31 odluku o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka od 29 isporučitelja vodnih usluga.

Za 6 odluka Vijeće je uputilo isporučiteljima obavijest o nepropisnom donošenju i/ili sadržaju odluke o cijeni vodnih usluga te su iste u međuvremenu usklađene.

3.1.2. Obustava nezakonitih odluka

U 2021. Vijeće je 9. rujna 2021. obustavilo djelomično od primjene odluku o cijeni vodnih usluga, isporučitelja Vode Lipik d.o.o. Pakrac zbog narušavanja omjera cijene između kućanstava i poslovnih korisnika. Naime, isporučitelj vodnih usluga povećavao je cijene vodnih usluga na teret korisnika u poslovnim prostorima i to: osnovnu cijenu skupljanja otpadnih voda (varijabilnu) sa razmjera 2,00 na 2,33 odnosno osnovnu cijenu pročišćavanja otpadnih voda (varijabilna) s razmjera 1,00 na 1,20. Vijeće smatra da je isporučitelj vodne usluge postupao diskriminacijski prema korisnicima u poslovnim prostorima te da je cijenu javne usluge formirao protivno načelima pravičnosti i zaštite od monopola, dajući cijeni dodatnu narav oporezivanja tj. određujući je prema stvarnoj ili pretpostavljenoj ekonomskoj snazi poslovnih korisnika vodne usluge.

3.1.3. Alokacija fiksnih troškova na pojedinačnog korisnika

Većina isporučitelja određuje fiksni mjesečni iznos (kn/mj.), a za neke kategorije obveznika i fiksni tromjesečni iznos (kn/mj.³)¹².

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu dva modela alokacije troškova na pojedinačnog korisnika:

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Oba modela obračuna nisu protupropisna.

Ipak uočeno je da obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjer stanovništvo – industrija.

¹² Metoda alokacije nije propisana u UNOC-u

3.1.4. Sezonske i izvansezonske cijene

U izvještajnom razdoblju nijedan isporučitelj vodnih usluga, u obuhvatu nadzora Vijeća, nije određivao različite tarife u sezoni i izvan nje (sezonske i izvansezonske cijene vodnih usluga).¹³

Vijeće je u ranijim nadzorima (2010-2015.) stalo na stajalište da primjena sezonske i izvansezonske cijene, nije sukladna zakonskim načelima.¹⁴

3.1.5. Blok tarifa

Blok tarifa je vrsta tarife koja je vezana za količine potrošnje, koje su razvrstane u raspone, od $x \text{ m}^3$ do $y \text{ m}^3$, potrošnje (tzv. blokove).¹⁵ Korisnici u višim blokovima plaćaju povećanu tarifu vodne usluge vode, da bi se potaklo racionalnije korištenje voda (rastuća blok tarifa), ili korisnici u višim blokovima plaćaju smanjenu tarifu vodne usluge, da bi ih se odvratilo da umjesto javne vodoopskrbne mreže, od korištenja alternativnih izvora vode, kao što su industrijski zdenci, zahvat na vodotoku ili podzemlju (rastuća blok tarifa).

Vijeće je uočilo da se u Hrvatskoj primjenjuje samo padajuća blok tarifa. Ovaj trend je pokrenuo KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka, a isto primjenjuju i neki drugi isporučitelji.

3.1.6. Nepravilnosti u određivanju socijalne cijene vodnih usluga

U 2021. nisu uočene nepravilnosti u određivanju socijalne cijene vodnih usluga.

3.1.7. Ostale nepravilnosti u odlukama o cijeni vodnih usluga

Vijeće je i tijekom 2021. uočilo da dio javnih isporučitelja ne poznaje dostatno odredbe Zakona o vodnim uslugama te po inerciji ranijeg zakonodavstva donosi odluke o cijeni vodnih usluga i čini uglavnom iste nepravilnosti:

- donesena je u formi izmjena i dopuna odluke koja je donesena temeljem Zakona o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) ili ranijeg Zakona o komunalnom gospodarstvu, umjesto nove odluke o cijeni vodnih usluga, a odluka o

¹³ UNOC ne zabranjuje sezonske i izvansezonske tarife

¹⁴ Nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je više tarife u ljetnoj sezoni on one u ostalom dijelu godine. Kao razlog su istakli mnogostruko povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima, što opravdava racionalizaciju korištenja vode kroz povećanu tarifu. Prvi saziv Vijeća je zaključio (i) da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife, (ii) da se troškovi proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje i (iii) da u sezonskoj tarifi postoje elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

¹⁵ ZVU i UNOC ne sprečavaju propisivanje blok tarife

- cijeni vodnih usluga je opći akt s općim učinkom (čl. 43. st.4. ZVU), što znači da se s donošenjem novoga zakona, mora donijeti i cjelovita odluka
- nije objavljena u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave
 - dan stupanja na snagu je pogrešno određen (danom donošenja)
 - objavljena je u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave, ali stupanje odluke na snagu nije određeno rokom od najmanje osam dana po objavi u službenom listu
 - nije objavljena u još jednom lokalnom mediju
 - nije dostavljena Vijeću za vodne usluge
 - nema zakonitu suglasnost gradonačelnika/općinskog načelnika
 - nema propisani sadržaj iz članka 43. stavka 3. Zakona; prema članku 43. stavku 3. „Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava: područje pružanja vodne usluge, vrstu vodne usluge, tarifu vodne usluge, način obračuna i plaćanja cijene vodne usluge i odredbu koja se javna davanja obračunavaju i naplaćuju uz cijenu vodne usluge. Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu vodne usluge pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li ih javni isporučitelj vodne usluge neposredno ili ih pruža koncesionar.“
 - kao pravni temelj donošenja odluke navedena je odredba članka 43. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, a do objedinjavanja javnih isporučitelja vodnih usluga odluka se može donijeti samo temeljem prijelaznih odredaba Zakona o vodnim uslugama (čl. 109. st. 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) i
 - druge manje nepravilnosti.

4. CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA

Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

Javni isporučitelj vodnih usluga *može* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga (fakultativna isporuka).

Javni isporučitelj vodnih usluga *dužan je* pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ako to ne ugrožava isporuku vode na uslužnom području prvoga isporučitelja, a drugom isporučitelju redovito ili povremeno nedostaju potrebne količine vode ili drugi isporučitelj ima hitnu potrebu za dodatnim količinama vode zbog nestašica, onečišćenja, drugog pogoršanja kakvoće vode i drugih hitnih razloga (obligatna isporuka).¹⁶

4.1.1. Veleprodajna cijena

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne može biti veća od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja i razumnog troška provoda vode kroz građevine za javnu vodoopskrbu. (čl. 47. st. 3. Zakona o vodnim uslugama).

Struktura veleprodajne cijene vode

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) ne sadržava fiksni dio, kao ni naknadu za razvoj, naknadu za zaštitu voda i naknadu za korištenje voda iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“ (č. 47. st. 5. Zakona o vodnim uslugama).

Cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, u cijelosti je varijabilna, odnosno ovisi o isporučenoj količini vode za ljudsku potrošnju (m³) i izražava se u kunama po kubičnom metru.

Određivanje cijene vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju

Cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju (neovisno o tome je li riječ fakultativnoj ili obligatnoj isporuci) određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge. (čl. 47. st. 4. Zakona o vodnim uslugama).

U prijelaznom razdoblju, do integracije isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, primjenjuju se prijelazna odredba članka 105. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama koja glasi: „Dok se cijena vodne usluge posebne isporuke vode ne odredi sukladno članku 47. stavku 4. ovoga Zakona, bilo koja strana u odnosu međusobne isporuke vode za ljudsku potrošnju može

¹⁶ Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima uređena je člankom 47. Zakona o vodnim uslugama.

zatražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom odlukom o odredi cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima."

U 2021. većina cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju bila je određena ugovorom između prodavatelja i kupca, jedan dio privremenim mjerama i privremenim odlukama Vijeća za vodne usluge, a manji dio jednostranim odlukama prodavatelja.

4.2. Sudionici i količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

Vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji prodaju drugim isporučiteljima vodnih usluga:

- isporučitelji vodnih usluga koji opskrbljuju vodom kućanstva i poslovne korisnike (isporučitelji na malo) i
- isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju isključivo isporuke drugim isporučiteljima vodnih usluga (isporučitelji na veliko).

U 2021. prekinut je trend pada količina voda u isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga i ukupno isporučene količine iznosile su 43.154.196,71 m³ ili 17,69 % ukupno ispuštenih količina vode u Hrvatskoj.

U veleisporuci vode za ljudsku potrošnju u 2021. sudjelovalo je:

- 49 prodavatelja
- 66 kupaca
- 3 kupca (od 66) su prekogranična i to: Rižanski vodovod d.o.o. Kopar (SLO), JP Parkovi d.o.o. Ljubuški (BIH) i d.o.o. „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi (CG)

Jedini preostali isporučitelj na veliko je Vodovod Hrvatsko primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, koji isporučuje vodu za pet isporučitelja vodnih usluga, i to: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag, Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj, Vrelo d.o.o. Rab, Crno Vrilo d.o.o. Karlobag i Komunalije d.o.o. Novalja.

Vijeće nije sustavno pratilo veleisporuke vode koja nije zahvaćena u Hrvatskoj. Neovisno o tome, u različitim okolnostima, identificirana su dva prekogranična prodavatelja i to: od JP Komunalna Ilirska Bistrica (SLO) prema Liburnijskim vodama d.o.o. Ičići i od Vodogradnje¹⁷ d.o.o. Tomislavgrad prema Vodovodu Imotske krajine d.o.o. Imotski te Vodovodu i odvodnji Cetinske krajine d.o.o. Sinj.

Isporučitelj vodnih usluga Metković d.o.o. također koristi i izvorište Doljani u Bosni i Hercegovini, na crpilištu za čiju je izgradnju bio investitor i u čijem je dugotrajnom posjedu.

Poseban slučaj čini provod vode zahvaćene u Bosni i Hercegovini, u hidroenergetskom sustavu Trebišnjice (akumulacijsko jezero, hidroelektrana i građevine za zahvat i provod vode), putem magistralnog cjevovoda Konavoskog komunalnog društva d.o.o. Čilipi za D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi. Sporazumom zaključenim između republika tadašnje

¹⁷ Društvo registrirano u Bosni i Hercegovini čiji su osnivač Hrvatske vode

SFRJ o korištenju vode iz ovog sustava Crnoj Gori dano je pravo besplatnog korištenja 600 l/sec. vode za potrebe vodoopskrbe.¹⁸

Konavosko komunalno društvo d.o.o. Čilipi u 2021. nije isporučivalo vodu prema Herceg Novom.

4.3. Cijene vode prema drugim isporučiteljima

4.3.1. Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

Najnižu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Vodovod d.o.o. Omiš prema Vodovodu Brač d.o.o. u visini od 0,35 kn/m³.

Najvišu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Komunalac d.o.o. Otočac prema Vodovodu i odvodnji d.o.o. Senj, u visini od 9,00 kn/m³.

Jedini preostali isporučitelj na veliko, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj, ima cijenu od 2 kn/m³ prema svojih pet kupaca.

Tablica 5 Raspon i prosjek cijena određenih ugovorima između isporučitelja vodnih usluga ili odlukom prodavatelja

Raspon cijena	najniža (kn/m ³) 0,35 ¹⁹	najviša (kn/m ³) 9,00	omjer 25,71
Prosjek cijena (kn/m ³)	3,17 ²⁰		

4.3.2. Cijene određene privremenim mjerama i privremenim odlukama Vijeća

U ovom odjeljku prikazane su sve donesene privremene mjere odnosno privremene odluke o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, koje je donijelo Vijeće za vodne usluge, jer, osim u jednom slučaju, nisu zamijenjene pravomoćnim odlukama sudova.

¹⁸ Od ukupno 32 km cjevovoda sa HE sustava Trebišnjica, 22 km cjevovoda nalazi se na teritoriju Republike Hrvatske i prolazi trasom bivše uskotračne pruge koja je u vlasništvu Općine Konavle. Općina Konavle temeljem ugovora s isporučiteljem iz Herceg Novoga njemu naplaćuje naknadu za umanjenu vrijednost zemljišta.

¹⁹ Cijena između Vodovoda d.o.o. Omiš i Vodovoda Brač d.o.o. pala s 0,39 kn/m³

²⁰ U 2020. je bio 3,28 kn/m³. Prosjek pada zahvaljujući tome što se cijena određuje uz prethodnu suglasnost ili privremene odluke Vijeća.

Tablica 6 Privremene mjere iz 2015., 2016. i 2017.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerno mjesto: Dubravica)	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja

Tablica 7 Privremene mjere iz 2018.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a
		po ugovoru ili po odluci prodavatelja	po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. (mjerno mjesto Svibje, prema Ivanić Gradu)	2,53 (M)	1,71 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić	Vodovod i odvodnja Bistra d.o.o. (na 2 mjerna mjesta u Novakima Bistranskim, na mjernom mjestu u Bukovju Bistranskom i na 2 mjerna mjesta u Donjoj Bistri)	3,57 (M)	1,50 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (na mjernom mjestu: Luka II)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
NPKLM Vodovod d.o.o. Korčula	Vodovod Opuzen d.o.o.	2,31 (M)	1,33 – na zahtjev kupca

Tablica 8 Privremene mjere iz 2019.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
NPLKM Vodovod	Vodovod Opuzen d.o.o.	1,33*	1,45 – na zahtjev prodavatelja
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	4,60 (V)	2,80 – na zahtjev kupca

* prema prvoj privremenoj mjeri Vijeća

Tablica 9 Privremene mjere i privremene odluke iz 2020.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vodne usluge po ugovoru ili odluci prodavatelja (kn/m ³) bez PDV-a	Cijena vodne usluge po privremenoj mjeri/privremenoj odluci Vijeća (kn/m ³) bez PDV-a
Rad d.o.o. Drniš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	4,10 (M)	1,75 – na zahtjev kupca
Vodovod d.o.o. Omiš	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,61 (M)	2,64 – na zahtjev kupca
Vodovod Brač d.o.o. Supetar	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	2,94 (M)	1,37 – na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Cetinske Krajine d.o.o. Sinj	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Split	3,6 (M)	2,35 – na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Ponikve voda d.o.o.	4,60 (V)	3,06 – na zahtjev kupca
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	Liburnijske vode d.o.o.	2,80 (M)	3,23*

* privremena mjera u upravnom sporu

U tablicama do 2021. označene su cijene vode koje su manje (M) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe na svom području pružanja usluge.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (V) na svom području pružanja usluge. U slučajevima označenim pod (V) na prvi je pogled razvidno da su takve cijene određene protivno tada važećem članku 208. stavak 1. Zakona o vodama odnosno sada važećem članku 47. Zakona o vodnim uslugama.²¹

Tablica 10 Privremene mjere i privremene odluke iz 2021.

PRODAVATELJ	KUPAC	MJERNO MJESTO	VRSTA ODLUKE	ODOBRENA CIJENA (kn/m ³)
Vodovod Korenica d.o.o.	Spelekom d.o.o. Rakovica	vodosprema Lisina	Prethodna suglasnost	2,51
Komunalac d.o.o. Otočac	Vrelina d.o.o. Vrhovine	Zalužnica	Privremena odluka	1,87
Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	Urednost d.o.o. Čepin	Ovčara	Privremena odluka	1,63
Baranjski vodovod d.o.o. Beli Manastir	Vodoopskrba d.o.o. Darda	Majške Međe	Privremena odluka	4,54
Vodoopskrba d.o.o. Darda	Baranjski vodovod d.o.o. Beli Manastir	Novi Čeminac	Prethodna suglasnost	3,99

Prethodne suglasnosti davane su na zahtjev prodavatelja.

Privremene odluke donesene su na zahtjev kupca.

Tablica 11 Raspon i prosjek cijena određenih po Vijeću za vodne usluge

Raspon cijena	najniža (kn/m ³)	najviša (kn/m ³)	omjer
	1,29	4,54	3,52 ²²
Prosjek cijena (kn/m ³)	2,19 ²³		

²¹ U sporu pred trgovačkim sudovima (Trgovački sud u Rijeci i Visoki trgovački sud) Liburnijske vode d.o.o. pravomoćno su u 2021. odbijene sa tužbenim zahtjevom.

²² U 2020 je bio 2,78

²³ U 2022 bilo je 2,05 kn/m³

4.4. Prodaja tehnološke vode

Isporuka vode koja nakon kondicioniranja može biti prikladna za ljudsku potrošnju (tzv. tehnološka voda) uređena je člankom 51. Zakona o vodnim uslugama.

Prema tim pravilima:

Osoba koja zakonito zahvaća vodu koja nije za ljudsku potrošnju, a koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji može isporučiti takvu vodu javnom isporučitelju vodnih usluga.

O isporuci takve vode sklapa se ugovor kojim se uređuje i cijena te isporuke.

Cijena isporuke takve vode ne može biti veća od troška proizvodnje vode i razumnog troška provoda vode kroz cjevovod, a može sadržavati i razumnju maržu sukladnu načelima iz članka 5. stavka 5. ovoga Zakona o vodnim uslugama²⁴.

Nezadovoljna strana ugovora ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovorenu cijenu isporuke vode. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu isporuke vode.

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane jednog isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema tri kupca, isporučitelja vodnih usluga:

Tablica 12 Prodaja tehnološke vode u 2021.

PRODAVATELJ	KUPAC	KOLIČINA	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja
INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	36.653 m ³	1,98
	Vodovod Novska d.o.o. Novska	563.538 m ³	2,20
	Komunalije- vodovod d.o.o. Čazma	175.430 m ³	1,98

²⁴ Cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga (...) u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne pravičnosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

5. CIJENE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE (MOBILNA ODVODNJA)

5.1. Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Vodna usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje (mali sanitarni uređaji i sabirne jame) ili tzv. mobilna odvodnja pruža se putem isporučitelja vodnih usluga. Iznimno od navedenog, vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari mobilne odvodnje, sve sukladno zakonu kojim se uređuju vode i Zakonu o vodnim uslugama.

Javni isporučitelj vodnih usluga može povjeriti gospodarskom subjektu izvršenje mobilne odvodnje ugovorom o nabavi usluga. Time ta pravna osoba ne stječe pravni položaj isporučitelja vodne usluge. Ugovor se ne može sklopiti na razdoblje dulje od pet godina.

Prema procjeni Vijeća, trenutno uslugu mobilne odvodnje pruža manji broj isporučitelja vodnih usluga, a većinu usluga obavljaju koncesionari temeljem ugovora o pružanju usluge sa jedinicama lokalne samouprave. Podatke o tim ugovorima Vijeća ne posjeduje.

Stav je Vijeća za vodne usluge da postojeći ugovori o pružanju usluga ostaju na snazi do njihovog isteka, ali da bi bez obzira na rok važenja ugovora isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijeni vodnih usluga, trebali utvrditi činjenicu postojanja ugovora te navesti cijene usluge.

Javni isporučitelj dužan je donijeti opće uvjete isporuke vodnih usluga. Opći uvjeti isporuke vodnih usluga sadržavaju i uvjete pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, plan pražnjenja i nadzora otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje te glavne uvjete za davanje koncesije ili dodjelu ugovora o javnih uslugama za crpljenje i pražnjenje otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Ukoliko su na snazi ugovori između koncesionara i jedinice lokalne samouprave, tu činjenicu neophodno je također utvrditi u općim uvjetima isporuke vodnih usluga.

Nadzor nad donošenjem općih uvjeta isporuke vodnih usluga provodi ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, uključujući i sadržaj općih uvjeta u pogledu obavljanja djelatnosti mobilne odvodnje.

5.2. Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Cijena vodne usluge mobilne odvodnje utvrđuje se odlukom isporučitelja o cijeni vodnih usluga.

Osnovicu cijene vodnih mobilne odvodnje utvrđuje se uredbom Vlade Republike Hrvatske koja propisuje metodologiju za određivanje cijene vodne usluge.

Za korisnike priključene na građevine za javnu vodoopskrbu osnovica cijene mobilne odvodnje može biti i količina isporučene vode za ljudsku potrošnju, a cijena može biti naplaćena u obliku

cijene vodne usluge javne odvodnje s pročišćavanjem ili bez pročišćavanja pod uvjetom da se tijekom kalendarske godine cjelokupna količina otpadne vode iz individualnih sustava odvodnje isprazni i odveze u odgovarajućim vremenskim razmacima.

Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li je isporučitelj usluge ili koncesionar.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena mobilne odvodnje Vijeće provodi kroz nadzor odluka o cijenama vodnih usluga.

Vijeće je 19. svibnja 2021. svim isporučiteljima koji pružaju usluge javne odvodnje uputilo uputu na koji način se cijene mobilne odvodnje moraju integrirati u odluke o cijeni vodnih usluga.

5.2.1. O obvezatnom uključivanju cijene u odluku o cijeni vodnih usluga

U pogledu sadržaja odluke o cijeni vodnih usluga na način da obvezatno sadrži i cijenu vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje utvrđeno je da od 27 obrađenih odluka koje se odnose na odvodnju njih 23 sadrži cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, a njih 4 ne sadrži tu cijenu.

5.2.2. O visini i obračunu cijene

U pogledu visine i načina obračuna cijene vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, iz odluka koje to sadrže, utvrđeno je da odluke javnih isporučitelja sadrže različite modele određivanja visine cijene.

U praksi je identificirano 8 hibridnih modela obračuna ove vodne usluge, te model obračuna naplatom skupljanja otpadnih voda u fiksnoj mreži (8+1 = ukupno 9 modela), kako je prikazano niže. U 2021. godini isporučitelji su koristili 6 modela, kako slijedi:

- po udaljenosti od mjesta pražnjenja do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa, kn/km) – nijedan isporučitelj u 2021.
- po količini otpadne vode, ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena (kn/m³) raste unutar većeg raspona udaljenosti (mobilna blok tarifa, kn/m³) – Vodovod-Osijek d.o.o.
- po količini otpadne vode, neovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/m³) - Vodovod Korenica d.o.o.²⁵ (kn/m³) - Vode Pisarovina d.o.o., Vodovod Grubišno Polje d.o.o., Voda Lipik d.o.o. Pakrac, Vodovod Korenica d.o.o., Vrelina d.o.o. Vrhovine, Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

²⁵ Vodovod Korenica d.o.o. ima zasebne tarife: za stambene prostore cijena iznosi 54,40 kn/m³, a za poslovne prostore 70,40 kn/m³.

- po količini otpadne vode, ovisno u udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/m³ + kn/km)- IVS Buzet d.o.o., Buzet²⁶ za Vižinadu i Gračišće, Vodovod Labin d.o.o., Vodovod d.o.o. Blato
- po zapremnini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti i neovisno od udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/ukupno) - Vodovod d.o.o. Makarska, Vodovod d.o.o. Omiš, Tekija d.o.o. Požega, Vodovod i odvodnja otoka Visa d.o.o. Komiža, KD Pag d.o.o., VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica
- po zapremini fekalnog vozila, neovisno o zapunjenosti, ali ovisno o udaljenosti do mjesta zbrinjavanja (kn/ukupno + kn/km ili kn/ukupno po rasponu udaljenosti) - Komunalac d.o.o. Otočac, Komunalno Ozalj d.o.o., Komunalno Duga Resa d.o.o., Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić
- po broju radnih sati (kn/h), količini i vrsti otpadnih voda, duljini cijevi i udaljenosti – Virkom d.o.o. Virovitica, Moslavina Kutina
- plaćanjem cijene javne odvodnje (kn/m³) kao da je korisnik priključen na fiksnu mrežu - nijedan isporučitelj u 2021.

Uočeno je i da isporučitelji imaju različite cijene pročišćavanja kada se radi o usluzi mobilne odvodnje u odnosu na varijabilni dio cijene pročišćavanja za korisnike fiksne mreže. Npr. u odluci o cijeni vodnih usluga varijabilni dio cijene pročišćavanja za korisnike u fiksnoj mreži iznosi 1,77 kn/m³, a u slučaju usluga mobilne odvodnje 13,00 kn/m³. To se obrazlaže činjenicom da je prosječno **opterećenje otpadne vode u individualnim sustavima odvodnje 7,35 puta veće** u odnosu na otpadne vode iz fiksnog sustava javne odvodnje.

Uočeno je da isporučitelji imaju različite cijene mobilne odvodnje za kućanstva i poslovne korisnike, potonje u pravilu veće. Također je uočeno da za kategoriju kućanstava postoje stimulativne mjere (**rabat**) i **to za drugo pražnjenje**. Npr. Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić ima rabat po auto-cisterni i to za udaljenost do 10 km rabat je 30%, a za udaljenost od 10 do 20 km rabat je 35%. Vodovod i odvodnja otoka Visa d.o.o. Komiža utvrđuje rabat po auto-cisterni bez obzira na udaljenost u visini od 30%. Kod pojedinih isporučitelja cijena se povećava kada se usluga pruža interventno, izvan radnog vremena te u neradne dane i dane blagdana.

5.3. Nadzor nad pružanjem vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Nadzor nad mobilnom odvodnjom provodi javni isporučitelj putem vodnih redara.

U prijelaznom razdoblju važenja koncesija za uslugu mobilne odvodnje, sklopljenih prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, potrebno je poticati prijenos koncesijskih ugovora s jedinice lokalne samouprave na javne isporučitelje vodnih usluga, kako bi se što prije uspostavio nadzor nad pražnjenjem sabirnih jama.

²⁶ Isporučitelj ima u odluci za područje Općine Gračišće jedinstvenu cijenu za stambene i poslovne prostore. Cijena crpljenja i zbrinjavanja iznosi 65 kn/m³, a cijena odvoza se izračunava umnoškom 1,20 x cijena dizela x kilometri udaljenosti

6. NAKNADA ZA RAZVOJ

6.1. Uvođenje naknade za razvoj

Naknada za razvoj uređena je člancima 52. do 56. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva. Ključna pravila su:

Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (čl. 52. ZFVG).

U skladu s posebnom odredbom Zakona o vodama, naknadu za razvoj može uvesti i predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave, na prijedlog jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi izvoriste ili površinski vodozahvat u svrhu povećanih ulaganja u komunalne vodne građevine, čijom se izgradnjom i održavanjem osigurava zaštita izvorišta i površinskih vodozahvata u zonama sanitarne zaštite. (čl. 105. Zakona o vodama)

Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 53. ZFVG)

Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj. (čl. 54. ZFVG)

Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.“ (čl.55. ZFVG)

a) Naknada za razvoj u jednakoj visini ili u različitim visinama (zajednički i posebni dio)

Naknada za razvoj može se uvesti u jednakoj visini ili u različitim visinama na uslužnom području. (čl. 58. ZFVG, kao i daljnja pravila)

Naknada za razvoj u različitim visinama na uslužnom području uvodi se s dvije sastavnice, i to kao:

- (i) *zajednički dio naknade za razvoj* - je dio naknade koji se plaća na cijelom uslužnom području, a prihodi od nje koriste se:
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe korisnicima vodnih usluga na cijelom uslužnom području ili njegovu pretežitom dijelu, ili
 - za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području određene jedinice lokalne samouprave, ako se s njezina područja ne mogu osigurati dostatni prihodi za te namjene
- (ii) *posebni dio naknade za razvoj* - dio naknade koji se plaća na području jedinice lokalne samouprave, a prihodi od nje koriste se za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području te jedinice lokalne samouprave.

Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je uvesti naknadu za razvoj u različitim visinama na uslužnom području ako jedna ili više jedinica lokalne samouprave iskaže takvu inicijativu, obrazloženu u pisanom obliku.

b) Prijelazni režim

U prijelaznom razdoblju (uključujući i 2021. godinu), javni isporučitelji vodnih usluga nisu bili dužni donositi odluke o naknadi za razvoj, ali bili su ovlašteni na to.

Obveza usklađenja donesenih odluka o naknadi za razvoj propisana je ZFVG-om.²⁷

U roku od 30 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (odnosno do 18.1.2022.) javni isporučitelji vodnih usluga dužni su donijeti odluke o naknadi za razvoj u skladu s člankom 52. Zakona (...) koje moraju sadržavati i sve neizvršene odredbe važećih odluka o naknadi za razvoj koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijele jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok je istekao 18.1.2022.

Nakon isteka roka od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. (18.7.2019.) naknada za razvoj ne može se obračunavati i naplaćivati za iduća obračunska razdoblja, na temelju odluke o naknadi za razvoj koju je prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijelo predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ili jedinice područne (regionalne) samouprave. Taj rok je istekao 18.7.2022.

6.2. Namjene potrošnje naknade za razvoj

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita²⁸ za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.

6.3. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Za područja četrnaest (14) novih jedinica lokalne samouprave je u 2021. godini uvedena naknada za razvoj, tako je ukupan broj jedinica lokalne samouprave, s uvedenom naknadom za razvoj narastao na 378. Ukupan broj jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj je 555.²⁹

²⁷ Čl. 16. st. 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19)

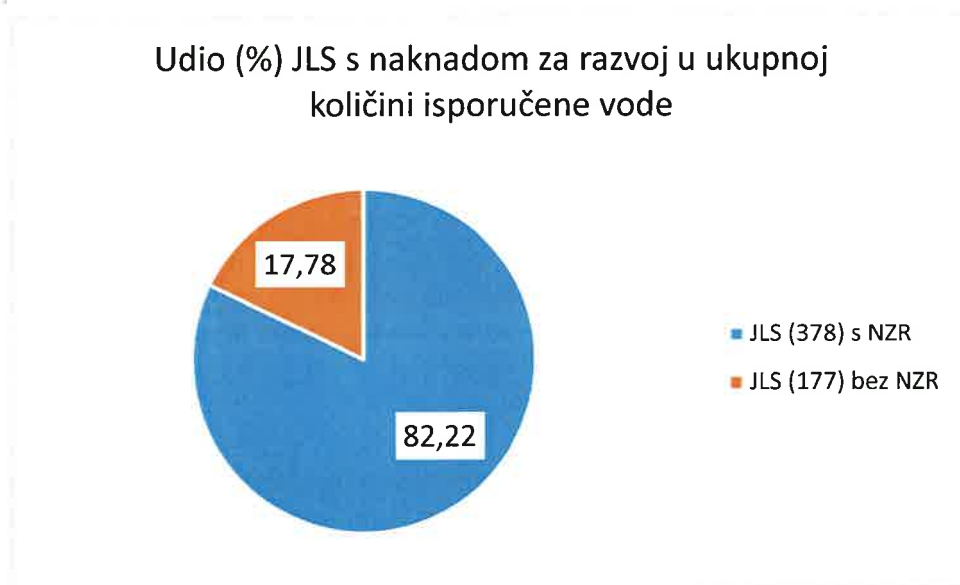
²⁸ Čl. 57. je izmijenjen je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. tako da obuhvati i otplate zajmova i kredita za kapitalna ulaganja

²⁹ Podaci Ministarstva pravosuđa i uprave, od toga 428 općina i 127 gradova. <https://mpu.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-opcu-upravu/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/22319>

Tablica 13 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s uvedenom NZR	Broj JLS bez uvedene NZR
2016.	555	276	279
2017.	555	319	236
2018.	555	338	217
2019.	555	349	204
2020.	555	364	191
2021.	555	378	177

Grafikon 1 Udio (%) JLS s naknadom za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode

U 2021. godini 378 jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj pokrivalo je 82,22% isporučene vode.

6.4. Broj odluka o naknadi za razvoj u 2021.

U 2021. Vijeću je dostavljeno 28 odluka o naknadi za razvoj, uključujući izmjene i dopune, od kojih 15 su stupile na snagu tek u 2022.

6.5. Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

Dio isporučitelja vodnih usluga se savjetovao s Vijećem za vodne usluge prije objave odluka o naknadi za razvoj u Narodnim novinama te su upozoreni da ista ne može stupiti na snagu prije osmoga dana prije objave u Narodnim novinama. Većina isporučitelja vodnih usluga, međutim

nije provela savjetovanje s Vijećem pa su koristili različite odredbe o stupanju na snagu, kao npr. „stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od ____“ ili „stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se u Narodnim novinama“ i dr. Dio isporučitelja vodnih usluga i danas (u trenutku podnošenja ovoga izvješća) nije se uskladilo s elementarnim ustavnim pravilom o stupanju na snagu.

7. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA

7.1. Isporučitelji vodnih usluga

7.1.1. Licencirani isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju 143 pravna subjekta imalo je na snazi izdano rješenje o ispunjavanju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i/ili javne odvodnje³⁰ (tzv. licencirani isporučitelji vodnih usluga).

Uz njih u Hrvatskoj je još poslovalo 12 *de facto* isporučitelja koji nisu posjedovali važeću licencu, za vodoopskrbu ili odvodnju. (vidjeti podtočku 7.1.6.)

Nastavne klasifikacije isporučitelja prikazujemo za ukupno 155 licenciranih i nelicenciranih isporučitelja vodnih usluga.

Prema vrsti usluga koje pružaju razvrstani su u 4 skupine:

Tablica 14 Isporučitelji razvrstani po vrsti usluga

Broj isporučitelja po vrstama vodnih usluga		2021.	2020.	2019.	2018.
1.	skupina VOP (vodoopskrba odvodnja i pročišćavanje)	60	58	57	48
2.	skupina VO (vodoopskrba i odvodnja, bez pročišćavanja)	39	41	42	55
3.	skupina V (vodoopskrba)	29	30	32	35
4.	skupina O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja)	27	27	28	33
ukupan broj isporučitelja		155	156	159	171
broj isporučitelja u vodoopskrbi		128*	129	131	138
broj isporučitelja u odvodnji		126	126	127	136

Jedini preostali isključivi veleisporučitelj, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj razvrstan je u skupinu V.

* Podatke o isporučenim količinama vode Hrvatskim vodama dostavlja 127 isporučitelja vodnih usluga

Prema načinu iskazivanja cijene vodnih usluga u cijeni vode isporučitelji su razvrstani, kako slijedi:

³⁰ Podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja za 2021.

U 2021. svi isporučitelji vodnih usluga bili su društva kapitala. Prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala isporučitelji vodnih usluga razvrstani su kako slijedi:

Tablica 15 Isporučitelji razvrstani prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala

Broj isporučitelja			
prema pravnom obliku društva kapitala		prema izvoru temeljnog kapitala	
d.o.o.	154	javni	154
d.d.	1	privatni	1

Prema tome, u 2021. poslovalo je 154 javnih isporučitelja vodnih usluga (javni kapital) i jedan privatni koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o.).

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu isporučitelji vodnih usluga razvrstani su kako slijedi:

Tablica 16 Isporučitelji razvrstani prema veličini (klasifikacija poduzetnika)

Broj isporučitelja prema računovodstvenoj klasifikaciji	2021.	2020.	2019.	2018.
veliki	8	8	8	8
srednji	32	32	32	35
mali	64	64	64	63
mikro	51	52	55	65
ukupno	155	156	159	171

U ovu obradu uključeno je svih 155 licenciranih i nelicenciranih isporučitelja vodnih usluga. Izvan obrade su ostala dva specifična pravna subjekta: VSI Vodovod Butoniga d.o.o., kao mali poduzetnik i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o., kao srednji poduzetnik.

7.1.2. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga³¹ i broj zaposlenih na 1000 priključaka

Nastavlja se trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga.

Tablica 17 Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga

Broj zaposlenih	razlika 2021/2020.	2021.	2020.	2019.
javni isporučitelji vodnih usluga	-47	8.289	8.336	8.472
koncesionar (ZOV) i ZOV-UIP d.o.o.	-14	64	78	79
ukupno	-61	8.353	8.414	8.551

Broj zaposlenih kalkularan je na osnovi radnih sati³²

³¹ Podaci FINA-e za 2018. i 2019. iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2019.

³² FINA, godišnja financijska izvješća isporučitelja vodnih usluga za 2021.

Broj zaposlenih ima pozitivan učinak i na jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – broj zaposlenih na 1.000 priključaka. On u 2021. iznosi 4,3, a slijedi prikaz i prethodnih godina:

Tablica 18 Broj zaposlenih na 1.000 priključaka

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka	2021.	2020.	2019.	2018.	2017.
	4,3	4,4	4,5	4,7	4,6

7.1.3. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje tj. iz malih sanitarnih uređaja (septičke jame i biološki uređaji) i sabirnih jama.

7.1.4. Lokalni vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama, a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs) ³³ ili se jednostavno označuju kao samoisporuke³⁴.

7.1.5. Koncesije za pročišćavanje otpadnih voda

U 2021. i dalje je na snazi do 2028. ugovor o koncesiji za pročišćavanje otpadnih voda u Gradu Zagrebu sa Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o., kao koncesionarom. Usluge upravljanja i pogona Centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (CUPOVZ) koncesionaru pružaju Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb³⁵, kao podugovaratelj koncesionara i nositelj licence za pročišćavanje otpadnih voda³⁶.

³³ Community based organisations

³⁴ Eng. *Self - provision*

³⁵ Oba društva imaju istovjetne članove: WTE Wassertechnik GmbH, Njemačka, Njemačka, Essen, Innogy Agua GmbH, Njemačka, Mülheim an der Ruhr i Vodoprivreda Zagreb d.d. Zagreb

³⁶ U skladu s člankom 97. stavkom 2. Zakona o vodnim uslugama: Koncesionar pročišćavanja otpadnih voda je isporučitelj vodne usluge. Pravni položaj isporučitelja koncesionar zadržava i ako je ovlast upravljanja i pogona uređaja za pročišćavanje otpadnih voda prenio na ovisno društvo koje je temeljem prijašnjih propisa o vodama steklo pravni akt o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne odvodnje.

Tablica 19 Cijena vodne usluge pročišćavanja u Gradu Zagrebu i naknada za razvoj za CUPOVZ

Cijena vodne usluge pročišćavanja (CVU)	kućanstva	ostali
varijabilna (kn/m ³)	1,28	3,94
Naknada za razvoj CUPOVZ-a (NZR)	kućanstva	ostali
kn/m ³	3,70	11,83
UKUPNO (CVU+NZR), kn/m³	4,98	15,77

Prema zadnjim podacima koje je društvo Kanfanar odvodnja d.o.o., putem društva Limska draga d.o.o. prijavilo Vijeću za vodne usluge, u 2021. godini, otpadne vode Općine Kanfanar pročišćavaju se bez naknade na industrijskom uređaju TDR-a d.o.o. u Kanfanaru.

7.1.6. Nelicencirani Isporučitelji i druge specifičnosti

U sektoru vodnih usluga posluje dvanaest (12) nelicenciranih pravnih subjekta koji de facto isporučuju vodne usluge: Voda Mljet d.o.o., Babino Polje, Kapelakom d.o.o., Kapela, Martinela d.o.o. Kaštelir- Labinci, Vode Žumberak d.o.o., Kostanjevac, Vode Krašić d.o.o., Krašić, Vodovod Lasinja d.o.o., Lasinja, Komunalac - Dvor d.o.o., Dvor, Zažablje d.o.o., Mlinište, Odvodnja Opuzen d.o.o., Opuzen, Usluga Višnjani d.o.o., Višnjani, Vreline d.o.o., Vrhovine i Mindel odvodnja d.o.o. Lumbarda.

Specifičnosti su i: VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar. Oba društva su osnovana kao društva za provedbu vodno-komunalnih projekata. Nakon završetka projekata oba posluju kao društva za upravljanje infrastrukturnom imovinom, iznajmljuju vodnu infrastrukturu drugim isporučiteljima vodnih usluga³⁷ i time jedini ili pretežiti prihod neizravno ostvaruju iz cijene vodnih usluga. Oba posluju bez punog povrata troškova.

7.2. Javna vodoopskrba

7.2.1. Količine vode za ljudsku potrošnju - zahvaćene i isporučene količine vode te gubici

Podaci o količinama vode za ljudsku potrošnju za potrebe javne vodoopskrbe, zahvaćene iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda, isporučenim količinama vode kućanstvima i poslovnim korisnicima te gubici, u apsolutnoj količini (m³) i udjelu, prikazani su u nižoj tablici.

³⁷ Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet odnosno Komunalijama-vode d.o.o. Čazma

Tablica 20 Zahvaćene i isporučene količine vode za ljudsku potrošnju te gubici

ZAHVAĆENO / ISPORUČENO / GUBICI	zahvaćeno (m ³)	isporučeno - kućanstvima i poslovnim korisnicima (m ³)	gubici (m ³)	gubici (%)
razlika 2021/2020.	10.929.462,10	9.308.729,71		
razlika 2021/2019.	1.957.862,39	- 820.294,61		
2021.	478.904.881,04	243.912.064,30	234.992.816,74	49,07
2020.	467.975.418,94	234.603.334,59	233.372.084,35	49,87
2019.	476.947.018,65	244.732.358,91	232.214.659,74	48,69
2018.	476.947.018,65	244.732.358,91	232.210.321,99	48,69

Zahvaćene količine u 2021. povećane su za nešto manje od 11 milijuna m³, a isporučene su povećane za 9,3 milijuna m³, u odnosu na 2020. kao vršnu pandemijsku godinu.

U odnosu na pred-pandemijsku 2019. godinu zahvaćene količine su povećane za 1,9 milijuna m³, ali su isporučene za 0,82 milijuna m³ manje od ispučenih količina u 2019., zahvaljujući nešto većim gubicima (49,07 : 48,69 %)

Tablica 21 Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode

ISPORUKE PO KATEGORIJAMA KORISNIKA	kućanstva	poslovni korisnici	ukupno
razlika 2021/2020.	2.547.215,14	6.761.514,57	9.308.729,71
razlika 2021/2019.	6.019.697,96	- 6.839.992,57	-820.294,61
2021.	176.352.462,73	67.559.601,57	243.912.064,30
udio (%)	72,30	27,70	100
2020.	173.805.247,59	60.798.087,00	234.603.334,59
udio (%)	74,08	25,92	100
2019.	170.332.764,77	74.399.594,14	244.732.358,91
udio (%)	69,6	30,4	100

U 2021. povećane su isporuke kućanstvima (za 2,5 milijuna m³) i poslovnim korisnicima (za 6,8 milijuna m³) u odnosu na 2020., kao vršnu godinu pandemije.

U 2021. povećane su isporuke kućanstvima (za 6 milijuna m³), ali su isporuke poslovnim korisnicima (za 6,8 milijuna m³) manje u odnosu na pred-pandemijsku 2019.

Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih pet godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a po prvi put je značajno narušen u 2020. omjerom 74:26,

kao posljedica poslovanja gospodarstva u pandemijskim okolnostima. Taj se omjer polako vraća u stare okvire (72,30 : 27,70).

7.2.2. Količine vode za ljudsku potrošnju u veleisporuci

Količine vode u isporuci među isporučiteljima vodnih usluga (javna vodoopskrba drugom isporučitelju vodnih usluga ili veleisporuka) prikazane su u nižoj tablici:

Tablica 22 Količine vode u veleisporuci

VELEISPORUKE	Količine vode u veleisporuci (m ³)	Broj isporučitelja - prodavatelja	Udio količina u veleisporuci u ukupnim isporukama
2021.	43.154.196,71	49	17,69
2020.	37.477.374,81	49	15,97
2019.	41.378.635,00	47	16,91

U 2021. povećane su količine vode u veleisporuci za 5,6 milijuna m³ u odnosu na 2020. kao vršnu godinu. Ali količine vode u veleisporuci u 2021. povećane su i u odnosu na pred-pandemijsku 2019. godinu za 1,7 milijuna m³.

7.2.3. Količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju određuju se za različite potrebe i za različite razine, i to:

- u većini okolnosti (u svjetskim okvirima)
- u slučaju nužde (u svjetskim okvirima)
- higijenskog minimuma (u svjetskim okvirima)
- u slučaju obustava i ograničenja isporuka ili planiranih ili neočekivanih prekida isporuke (u okvirima država)
- limita potrošnje za primjenu socijalne tarife za isporuku kroz fiksne mreže javne vodoopskrbe (u okvirima država).

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju prikazane su u slijedećoj tablici:

Tablica 23 Nužne količine vode za ljudsku potrošnju

litara dnevno po stanovniku	okolnosti	preporuka ili propis	osnova ili sankcija propisa	ekvivalent potrošnje prosječnog kućanstva u Hrvatskoj (m ³ /mj.)
7,5	u većini okolnosti	WHO ³⁸	utemeljeno na potrebama dojilje, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama	
15	u slučaju nužde	WHO		
20	higijenski minimum	WHO	upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene; pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru	1,68
50	obustave ili ograničenja isporuke; planirani ili neočekivani prekidi	Zakon o vodnim uslugama	isporuka (mobilna ili stacionarna) osigurava se u vremenu od najmanje osam sati i na mjestu koje odredi isporučitelj vodnih usluga općim uvjetima isporuke vodnih usluga, vodeći računa o socijalno ugroženim korisnicima (kod obustava i ograničenja) odnosno o ranjivosti korisnika (planirani ili neočekivani prekidi isporuke).	
70	limit potrošnje za primjenu socijalne tarife	Vijeće za vodne usluge ³⁹	iznad propisanog limita primjenjuje se puna tarifa, u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama	5,88

³⁸ UN Svjetska zdravstvena organizacija³⁹ Preporuka Vijeća iz 2015.

7.2.4. Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe

Prema Popisu stanovništva za 2021., objavljenom 22.09.2022⁴⁰, u Republici Hrvatskoj živi 3.871.833 stanovnika.⁴¹

Tablica 24 Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe

Priključenost stanovništva na sustave javne vodoopskrbe	udio (%)	broj stanovnika
stvarna priključenost	87 ⁴²	3.368.495
stvarna priključenost i mogućnost priključenja	93 ⁴³	3.600.805

Preostalih 13% stanovnika ili je priključeno na jedan od cca 200 nereguliranih vodovoda ili ima vlastiti izvor vode (zdence).

7.2.5. Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju

Tablica 25 Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Potrošnja vode	litara, dnevno po stanovniku	m ³ , mjesečno po kućanstvu
2016.	131	11
2017.	134	11,26
2018.	127	10,67
2019.	132	11,10
2020.	135	11,34
2021.	143	12,05

Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2021. iznosila je 143 litra, dnevno po stanovniku⁴⁴ odnosno 12,05 m³, mjesečno po kućanstvu.

Prethodne procjene temeljile su se na procjenama Državnog zavoda za statistiku, od kojih je posljednja u 2020. bila dostupna procjena iz 2019. i iznosila 4.065.253 stanovnika (Izvor:

⁴⁰ Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021., <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

⁴¹ U trenutku donošenja Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina ova činjenica nije bila poznata, pa su Hrvatske vode raspolagale većim brojem stanovnika u Hrvatskoj i većim brojem priključenih (3.542.700 priključenih ili 174.205 više od Vijeća za vodne usluge)

⁴² Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030., str 70 i Tablica 11

⁴³ Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030., str 70 i Tablica 11

⁴⁴ Izračun Vijeća za vodne usluge.

Državni zavod za statistiku, Procjena stanovništva Republike Hrvatske u 2019., Zagreb, rujan 2020).

7.3. Vodovodni i kanalizacijski priključci

Državni zavod za statistiku je u svojim godišnjim priopćenjima pod nazivima JAVNA ODVODNJA odnosno SKUPLJANJE, PROČIŠĆAVANJE I DISTRIBUCIJA VODE, redovito iskazivao i broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka.

Državni zavod za statistiku od 2020. u svojim godišnjim priopćenjima o JAVNOJ VODOOPSKRBI i JAVNOJ ODVODNJI ne iskazuje više broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka.

Stoga su zadnji podaci prikazani u nižoj tablici, bez 2020. godine, a za 2020. i 2021. dane su procjene Vijeća za vodne usluge:

Tablica 26 Broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka

godina	vodovodni priključci	kanalizacijski priključci	ukupno
2015.	1.245.376,00	521.882,00	1.767.258,00
2016.	1.245.376,00	555.147,00	1.800.523,00
2017.	1.245.818,00	568.842,00	1.814.660,00
2018.	1.257.773,00	587.922,00	1.845.695,00
2019.	1.276.129,00	616.977,00	1.893.106,00
2020.	nema podataka	nema podataka	1.922.995 ⁴⁵
2021.	nema podataka	nema podataka	1.950.235,22 ⁴⁶

⁴⁵ procjena Vijeća za vodne usluge

⁴⁶ procjena Vijeća za vodne usluge; procjena se temelji na činjenici da je petogodišnji prosjek godišnjeg povećanja broja priključaka iznosio 28.674 nova vodovodna i kanalizacijska priključka odnosno 27.240 novih priključaka pod pretpostavljenom marginom greške od -5%.

8. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA

8.1. Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

Vijeće je kroz svoje redovne aktivnosti u 2021. godini pratilo financijsko poslovanje isporučitelja vodnih usluga, sa stajališta njihove financijske samoodrživosti i učinkovitosti, ali i kao dopunski kontrolni indikator povrata troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj.

Tablica 27 Poslovni subjekti u sektoru vodnih usluga koji su predali financijske izvještaje i koji su obuhvaćeni obradom financijskih pokazatelja

Podnositelji temeljnih financijskih izvještaja za javnu objavu (TFI)	2021.
Licencirani isporučitelji vodnih usluga (javni i koncesionar*)	143
Nelicencirani isporučitelji (javni)**	12
ZOV – upravljanje i pogon d.o.o.***	1
Društva – upravitelji imovinom****	2
Ukupno uključeno u obradu financijskih pokazatelja sektora	158

* Obradom je obuhvaćen koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u gradu Zagrebu.

** Obradom su obuhvaćeni i nelicencirani de facto (javni) isporučitelji.

*** Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb, upravljaju i pogone uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu, a u obradu su uključene, jer jedine ili pretežite prihode ostvaruju neizravno iz cijene vodnih usluga i naknade za razvoj.

**** Obradom su obuhvaćena i: VSI - Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o. Bjelovar. Ova dva društva izvorno su bila osnovana za provedbu vodno-komunalnih projekata, ali su nakon završetka investicijskog ciklusa nastavili poslovati kao društva koja iznajmljuju svoju dugotrajnu imovinu (infrastrukturu) drugim isporučiteljima vodnih usluga. U obradu su uključeni jer jedine ili pretežite prihode ostvaruju neizravno iz cijene vodnih usluga.⁴⁷

Tablica 28 Sektor vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak

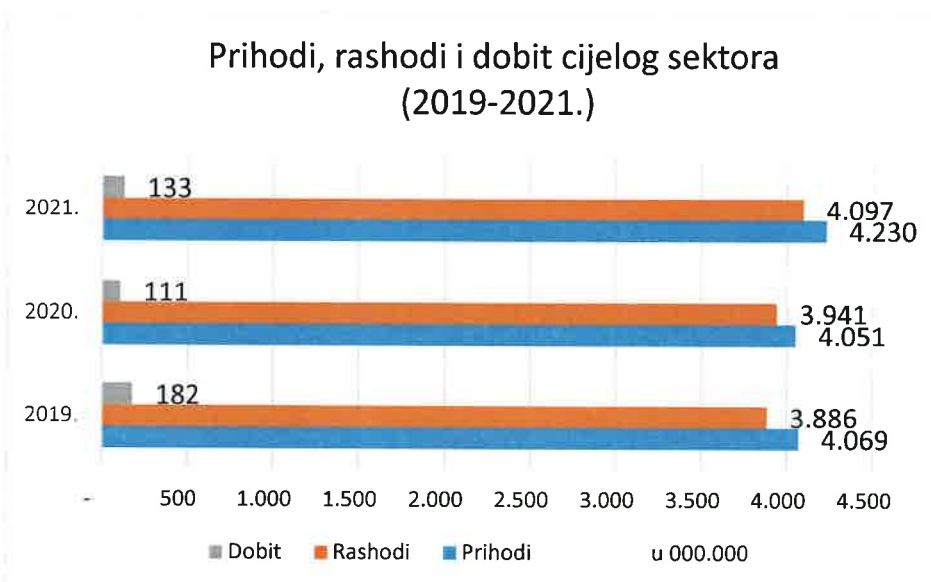
Sektor vodnih usluga	2020. (kn)	2021. (kn)	Razlika 2021./2020.
Ukupni prihodi	4.051.498.463	4.230.360.692	178.862.229
Ukupni rashodi	3.940.965.189	4.097.032.059	156.066.870

⁴⁷ Uz njih, treći de facto isporučitelj je TDR d.o.o. Rovinj, koji nije licenciran, niti se u njegovim financijskim izvještajima mogu pročitati financijski pokazatelji samo za djelatnost pročišćavanja otpadnih voda

Dobit prije oporezivanja	110.533.274	133.328.633	49.514.696
Dobit nakon oporezivanja	59.424.358	83.813.937	24.389.579

Ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe rast od skoro 179 milijuna kuna u odnosu na 2020. god. što predstavlja rast od 4,41%. Ukupni rashodi porasli su za 156 milijuna kuna u odnosu na 2020. godinu, što predstavlja rast od 3,96%. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2021. god. Dobit prije oporezivanja bila je na 133 milijuna kuna ili 3,29% u odnosu na ukupne prihode sektora, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila 84 milijuna kuna ili 2,07% u odnosu na ukupne prihode sektora što je pokazatelj da cijeli sektor agregirano ne prelazi 5% dopuštene granične marže.

Grafikon 2 Sektor vodnih usluga – kretanje prihoda, rashoda i dobit (2019.-2021.)

Grafički prikaz prikazuje kretanje prihoda i rashoda cijelog sektora u razdoblju od 2019.-2021. god., iz kojeg je vidljiv trend rasta prihoda po stopi većoj od rasta rashoda, te povratak na razine više nego 2019. godine.

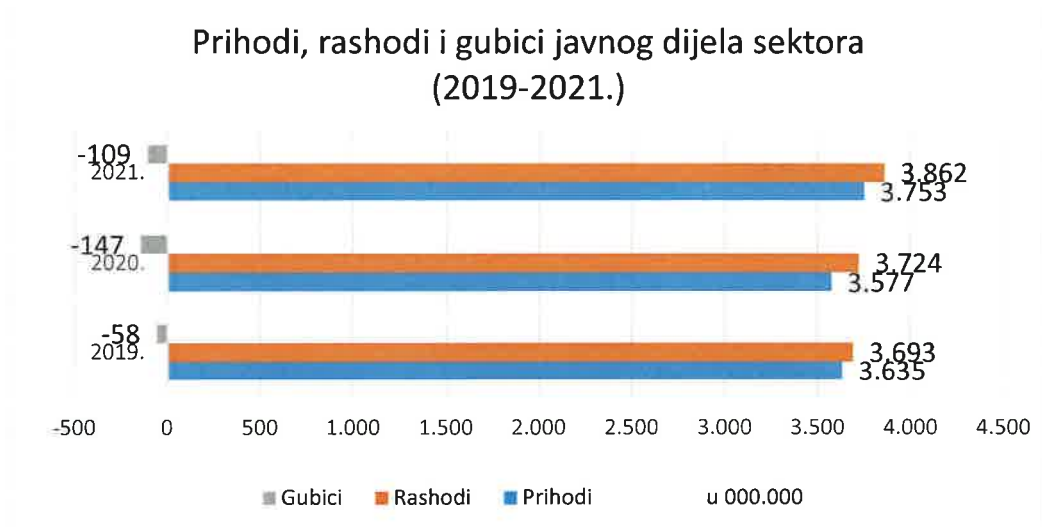
Tablica 29 Javni dio sektora vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi i gubitak

Javni dio sektora vodnih usluga	2020. (kn)	2021. (kn)	Razlika 2021./2020.
Ukupni prihodi	3.577.416.938	3.752.544.702	175.127.764
Ukupni rashodi	3.724.117.811	3.862.044.225	137.926.414
Gubitak prije oporezivanja	-146.700.873	-109.499.523	-37.201.350
Gubitak nakon oporezivanja	-173.657.126	-115.222.720	-58.434.406

U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi povećali su se za 175 milijuna kn odnosno 4,89%, a rashodi su se povećali za cca 138 milijuna kn odnosno 3,70% u odnosu na 2020. god. Javni dio sektora ostvario je u 2021. god. gubitak prije oporezivanja od 109 milijuna

kuna koji je zadržan unutar niske stope od 3,06% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora.

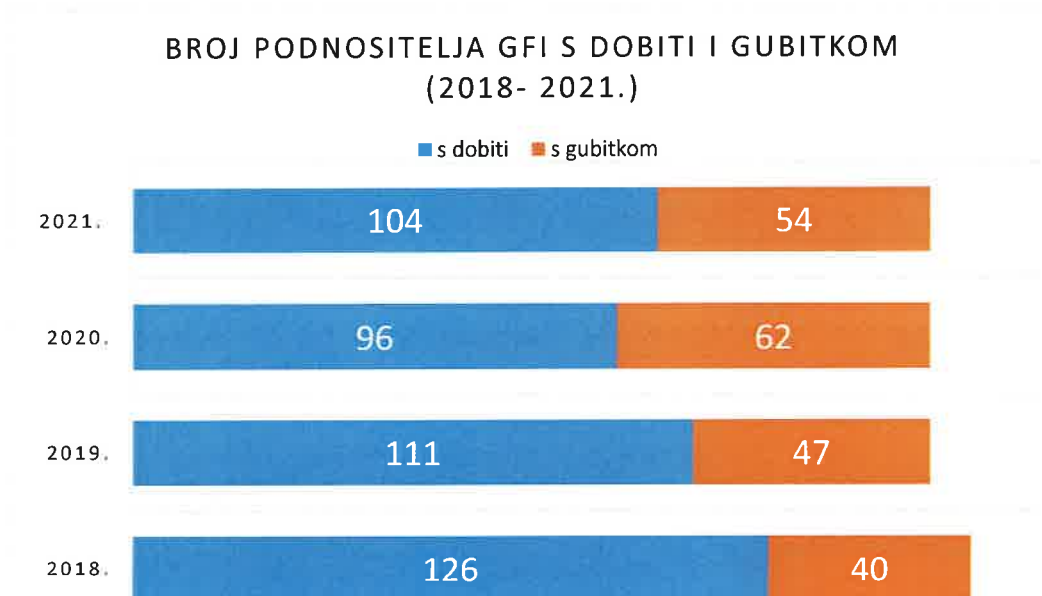
Grafikon 3 Javni dio sektora – kretanje prihoda, rashoda i gubitaka (2019.-2021.)

Grafički prikaz prikazuje trend rasta rashoda u razdoblju od 2019. do 2021., dok prihodi nisu pratili dinamiku povećanja rashoda. Od toga najveći gubitak od 79,3 milijuna kuna (2020: 41,5 milijuna kuna) ostvario je isporučitelj Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb.

Broj isporučitelja koji su poslovali dobiti i gubicima u 2021., i u prethodnim godinama (2019. i 2020.) prikazan je u nižem grafikonu.

Grafikon 4 Sektor vodnih usluga – kretanje dobiti i gubitaka prema broju podnositelja TFI (2018.-2021.)

Broj podnositelja TFI s gubitkom se smanjio u odnosu na 2020. godinu sa 62 na 54 isporučitelja.

Od ukupnog broja isporučitelja koji su poslovali sa gubitkom u 2021. godini, njih 21 je klasificirano kao mikro poduzetnik, 22 kao mali poduzetnik, 10 kao srednje veliki poduzetnik, a jedan isporučitelj kao veliki poduzetnik. Ovaj pokazatelj je posebno važan jer govori da je više od 30% srednje velikih poduzetnika poslovalo sa gubitkom. Te isporučitelje potrebno je dodatno analizirati i u kontekstu najavljenih spajanja i pripajanja kako bi se smanjili budući poslovni rizici.

Tablica 30 Podnositelji TFI s najvišim iskazanim gubitkom u 2021.

CIJELI SEKTOR	2021. – gubitak razdoblja (kn)
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	-80.799.082
VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet *	-25.193.094
Sisački vodovod d.o.o., Sisak	-10.486.338
Usluga d.o.o., Gospić	-2.851.867
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	-2.678.762
Vodovod Dubrovnik d.o.o., Dubrovnik	-2.292.328
Vodoopskrba i odvodnja Cres Lošinj d.o.o.	-1.648.051
Hidrobela d.o.o., Beliše	-1.431.725

Najveći gubitak generira isporučitelj Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb kod kojeg se gubitak u odnosu na prošlu godinu povećao sa 61 milijun kn. na 81 milijun kuna. Tijekom 2021. korigirani su izvještaji isporučitelja za 2020. što je rezultiralo povećanjem gubitka sa 41 milijun kuna na 61 milijun kuna.

U nalazima revizorskih izvješća za isporučitelje koji su poslovali s gubitkom kao glavni razlozi navode se:

Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb

Ukupni prihodi društva porasli su u odnosu na 2020. sa 553 milijuna kuna na 569 milijuna kuna što predstavlja povećanje od 2,7%. Ukupni rashodi porasli su u istom razdoblju sa 614 milijuna kuna na 648 milijuna kuna odnosno 5,5%. Gubitak društva porastao je sa 61 milijun kuna na 81 milijun kuna.

Najveće povećanje troškova u iznosu od 16 milijuna kuna odnosi se na povećanje troškova rezerviranja za zaposlene po planu kolektivnog zbrinjavanja viška radnika, te rezerviranja za sudske sporove, dok su troškovi vrijednosnog usklađenja potraživanja od povezanih strana i zaliha povećani za 14 milijuna kuna. Ujedno u 2021. godini zabilježen je porast ostalih troškova sa 35 milijuna kuna na 42 milijuna kuna najvećim dijelom zbog porasta troškova otpremnina po osnovi žalbenih i sudskih postupaka.

VSI Vodovod Butoniga d.o.o., Buzet

Ukupni prihodi društva u 2021. godini iznosili su 34,8 milijuna kuna, ukupni rashodi 60 milijuna kuna dok je gubitak iznosio 25,2 milijuna kuna. Društvo je ostvarilo prihode od državnih potpora- amortizacije u iznosu od 32 milijuna kuna, prihode od prodaje imovine 1,5 milijuna kuna te prihode od najma sustava Butoniga 1,3 milijuna kuna. Od ukupnih troškova 58,1 milijun

kuna se odnosi na troškove amortizacije. Društvo još uvijek nije prenijelo svoju imovinu na Istarski Vodovod d.o.o. i Vodovod Pula d.o.o. što je bilo predviđeno u 2021. godini, a koji temeljem ugovora o zakupu obavljaju djelatnosti i ostvaruju prihode pa je Društvo nastavilo obračunavati ugovorenu najamninu, što nije dostatno za pokriće troškova poslovanja. Gubitak društva je rezultat visokih, a nepokrivenih troškova amortizacije koji iznose 58,1 milijun kuna.

Sisački vodovod d.o.o., Sisak

Ukupni prihodi društva u 2021. godini iznosili su 57,4 milijuna kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 67,9 milijuna kuna, te je društvo ostvarilo gubitak u iznosu od 10,5 milijuna kuna.

Poslovni prihodi povećali su se sa 47,6 milijuna kuna na 56,6 milijuna kuna ponajviše zbog porasta prihoda od prodaje vode za 3 milijuna kuna, te porasta prihoda od potpora za 4 milijuna kuna. Poslovni rashodi povećali su se sa 49,6 milijuna kuna na 67,2 milijuna kuna, s time da su se troškovi sirovina i materijala povećali sa 7,8 milijuna kuna na 10,9 milijuna kuna od toga 5,9 milijuna kuna odnosi se na troškove električne energije. Ostali vanjski troškovi povećali su se sa 1,2 milijuna na 5,9 milijuna kuna najviše zbog porasta troškova održavanja.

Ostali poslovni rashodi povećali su se za više od 7 milijuna kuna, najvećim dijelom zbog otpisa potraživanja stanovništvu zbog ublažavanja posljedica uzrokovanih potresom.

Usluga d.o.o., Gospić

Ukupni prihodi Društva iznosili su 15,3 milijuna kuna otprilike na istoj razini kao i prethodnu godinu. Ukupni rashodi iznosili su 18,1 milijuna kuna. U odnosu na 2020. god. povećali su se za 1,5 milijuna kuna što je rezultirao povećanjem gubitka sa 1,2 na 2,8 milijuna kuna. Na porast gubitka najviše su utjecali ostali troškovi koji su se povećali sa 751 tisuću kuna na 2,7 milijuna kuna a koji se odnose na troškove prijevoza, potpore i prigodne nagrade radnicima i naknade članovima Nadzornog odbora.

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci

Društvo je završilo u gubitku od 2,6 milijuna kuna zbog pada prihoda od prodaje (vodoopskrbe) za 6% u odnosu na prošlu godinu, te zbog povećanja rashoda za 3% u odnosu na prošlu godinu prvenstveno zbog porasta materijalnih troškova, troškova električne energije, goriva i sirovina i materijala.

Vodovod Dubrovnik d.o.o., Dubrovnik

Ukupni prihodi društva u 2021. godini porasli su sa 65 milijuna kuna na 76 milijuna kuna. Ukupni rashodi smanjili su se sa 81 milijun kuna na 78 milijuna kuna, te se gubitak smanjio sa 15,3 milijuna kuna u 2020. na 2,3 milijuna kuna u 2021. godini.

Najveću dobit iskazalo je 7 podnositelja TFI, kako slijedi u tablici.

Tablica 31 Podnositelji TFI s najvišom iskazanom dobiti u 2021.

CIJELI SEKTOR	2021. - dobit razdoblja (kn)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb	167.017.737
Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb	32.018.920
Varkom d.d., Varaždin	4.101.940

Vodovod d.o.o., Zadar	2.653.794
Istarski vodovod d.o.o., Buzet	2.089.926
Vodovod Osijek d.o.o., Osijek	1.498.724
Vode Lipik d.o.o., Pakrac	1.111.967

Najveću dobit generira koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb) i društvo koje za koncesionara obavlja uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb).

8.2. Poslovni i ostali prihodi

Tablica 32 Sektor vodnih usluga - struktura prihoda

CIJELI SEKTOR	2021. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u poslovnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	4.230.360.692	100	X
a) Poslovni prihodi	3.990.870.046	94,33	100
aa) Prihodi od prodaje	2.613.516.865	61,78	65,49
ab) Ostali poslovni prihodi	1.123.782.516	26,56	28,16
b) Ostali prihodi	253.570.665	5,99	6,35

Iz strukture prihoda razvidno je da je 94,33% ostvareno iz obavljanja djelatnosti vodnih usluga (dakle iz prihoda po osnovi cijene vodnih usluga i naknade za razvoj), a svega 5,99% iz ostalih izvora, **što je povoljnije u odnosu na 2020. (6,78%)**. Iznos ostalih prihoda (b) od 253.570.665 kuna odnosi se većinom na financijske prihode s osnove kamata, s time da je 205 milijuna kuna prihoda evidentirano u Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o. Ostali poslovni prihodi (ab) u iznosu od 1,1 milijardi kuna nisu specificirani, a najveći iznos ostalih poslovnih prihoda pojedinačno odnosi se na Vodovod i kanalizaciju d.o.o., Split 124 milijuna kuna, te na Vodovod i odvodnju d.o.o., Zagreb u iznosu od 114 milijuna kuna.

Ostali poslovni prihodi (ab) u najvećem dijelu se odnose na prihode od ukidanja odgođenog priznavanja prihoda koji su povezani sa troškom amortizacije, ali u tom iznosu je prikriven i dio nekapitalnih potpora jedinica lokalnih samouprava kojim se subvencionira poslovanje (upravljanje i pogon) neuspješnih javnih isporučitelja vodnih usluga, što nije zakonom dopušteno.

Tablica 33 Javni dio sektora - ukupni prihodi i ostali prihodi

CIJELI SEKTOR	2021. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u ostalom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi sektora	4.230.360.692	100	X
II. Ostali prihodi sektora	253.570.665	5,99	100

a) Ostali prihodi koncesionara	205.082.687	4,84	80,87
b) Ostali prihodi javnih isporučitelja vodnih usluga	48.487.978	1,15	19,13

U odnosu na ostale prihode za cijeli sektor vodnih usluga najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. (80,87%) a svi drugi isporučitelji ostvaruju 19,13% u odnosu na ostale prihode.

U odnosu na ukupne prihode sektora najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (4,84%). Ostali isporučitelji sve se manje oslanjaju na tzv. ostale prihode, uključujući i nekapitalne potpore jedinica lokalne samouprave, Naime, ostali isporučitelji vodnih usluga ostvaruju 48.487.978 kn „ostalih prihoda“ ili 1,15% što je uspješnije u odnosu na prethodnu godinu (1,34%).

8.3. Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

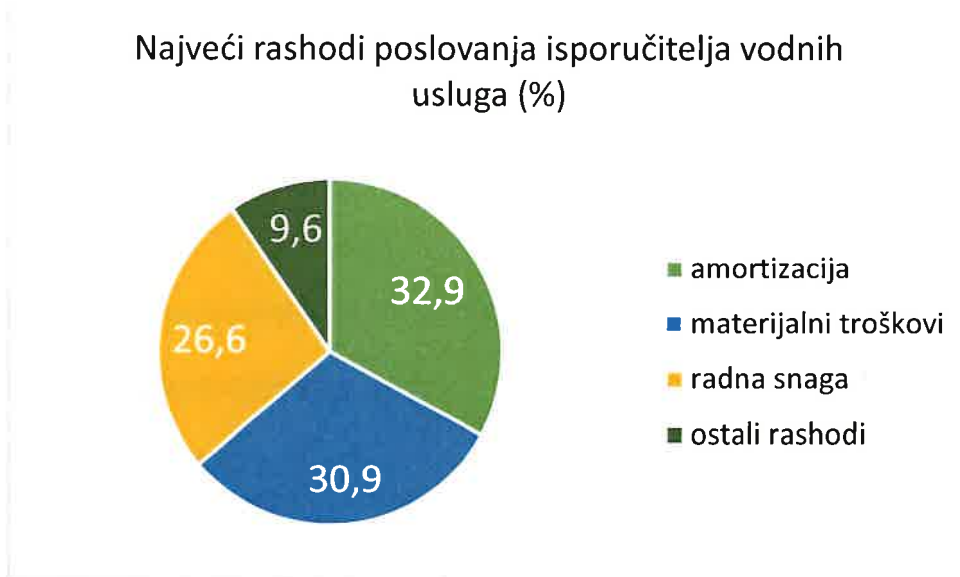
Tablica 34 Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.990.870.046	X
II. POSLOVNI RASHODI	4.059.326.914	101,7
Razlika (I-II)	-68.456.868	-1,72
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.474.882	-0,04
2. Materijalni troškovi	1.236.673.056	30,9
3. Troškovi osoblja	1.060.149.690	26,6
4. Amortizacija	1.316.716.119	32,9
5. Ostali troškovi	257.488.535	6,5
6. Vrijednosna usklađenja	94.149.742	2,4
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	7.212.349	0,18
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	86.937.393	2,2
7. Rezerviranja	44.696.644	1,1
8. Ostali poslovni rashodi	50.928.010	1,2

Sektor vodnih usluga imao je negativan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (-68 milijuna kn) što čini udio od 1,72% poslovnih prihoda.

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (32,9%), materijalni troškovi (30,9%), i troškovi osoblja (26,6%), koji zajedno čine 90,4% rashoda. Materijalni troškovi uključujući troškove energenata porasli su za 6% u odnosu na 2020., dok su troškovi osoblja porasli za 2%, a troškovi amortizacije za 1%.

Grafikon 5 Najveći rashodi poslovanja

Troškovi vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine imaju udio od 2,4% u ukupnim prihodima i povećali su se za 24,5% u odnosu na prošlu godinu prvenstveno zbog povećanja kod Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb. Gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%.

Tablica 35 Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi)

CIJELI SEKTOR	kn	udio u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	239.036.905	5,6
7. Ostali prihodi s osnove kamata	228.473.942	5,4
IV. FINANCIJSKI RASHODI	37.705.145	0,89
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	29.744.793	0,7

Od ostalih prihoda s osnove kamata u iznosu od 228,4 milijuna kn Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvarile su 205 milijuna kn, Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb 6 milijuna kuna, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 17,4 milijuna kn. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

8.4. Energetska kriza i porast troškova električne energije

Vijeće je u zadnjem tromjesečju 2021. uočilo prve učinke globalne krize kroz porast troškova električne energije u poslovanju isporučitelja vodnih usluga.

Anketnom provjerom kod 12 isporučitelja vodnih usluga koji su u zadnjem tromjesečju 2021. dobili značajno više ponude distributera električne energije uočen je očekivani porast troškova električne energije od prosječnih 53,5% u odnosu na troškove električne energije u 2020.

U tom smislu Vijeće je u tijekom studenog 2021. posredstvom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja iniciralo sastanak s Hrvatskom elektroprivredom d.d. održan 06.12.2021., a potom zatražilo i od Hrvatske energetske regulatorne agencije zajednički sastanak radi iznalaženja regulatornih opcija za ublažavanje udara povećanja cijena energenata na cijenu vode.

Vijeće je pritom koristilo slijedeće argumente:

1. Isporučitelji vodnih usluga svrstani su u kategoriju poslovnih korisnika kod trgovaca električnom energijom.
2. Isporučitelji vodnih usluga, u pravilu jednom godišnje, obnavljaju svoje ugovore o kupnji električne energije u postupku javne nabave.
3. U 2022. očekuje se povećanje cijene električne energije za kategoriju poslovnih korisnika; neki isporučitelji vodnih usluga dobili su u postupcima javne nabave ponude povećanih tarifa električne energije za 2022. u odnosu na 2021.
4. Ovo povećanje neće pogoditi samo poslovne korisnike vodnih usluga, nego i kućanstva kao korisnike vodnih usluga – jer se ulazna cijena električne energije prema isporučitelju vodnih usluga u cijelosti formira kao prema poslovnom korisniku.
5. U prosjeku isporučitelji vodnih usluga isporučuju 70% vode kućanstvima, a 30% poslovnim korisnicima.
6. Isporučitelji vodnih usluga (za razliku od bilo kojeg drugog kupca električne energije) isporučuje građanima egzistencijalni resurs, koji ima ključni utjecaj na osobni standard, osjećaj sigurnosti, zaštićenosti ili izloženosti stanovništva globalnim kretanjima.
7. Ukupna instalirana snaga električnih trošila svih isporučitelja vodnih usluga je preko 170.000 kW. U pojedinim županijama (npr. Istarska) isporučitelji vodne usluge su najveći kupci električne energije.
8. Trošak električne energije do sada je iznosio između 20 i 25% ukupnih materijalnih troškova poslovanja isporučitelja vodnih usluga
9. Isporučitelji vodnih usluga posluju po principu povrata troškova, nemaju dobit u kalkulaciji cijene vodnih usluga i nisu poslovni subjekti sposobni izdržati ozbiljnije troškovne udare na svoje poslovanje.

9. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

9.1. Kućanstva

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP⁴⁸ zajedno.

Tablica 36 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

(iznosi ne sadržavaju PDV, osim gdje je to drukčije napisano)

KUĆANSTVA	MAX	MIN	ponderirani prosjek	prosjek
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	5,79	17,30	16,39
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	34,64	0,50	3,43	7,00
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	13,20	0,50	1,03	3,70
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m3)	15,00	2,28	4,71	5,38
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m3)	6,00	0,50	1,42	1,93
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m3)	6,90	0,29	1,01	1,66
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m3)	5,00	0,20	0,90	1,30
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m3)	4,50	-	1,59	1,39
Naknada za korištenje voda (kn/m3)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m3)	1,36	0,27	0,98	1,25
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m3)	29,59	4,20	14,39	14,05
CIJENA VODE - SVE SASTAVNICE, svedena na kn/m3	33,35	7,51	16,63	16,23

⁴⁸ skupina VOP (vodoopskrba odvodnja i pročišćavanje), skupina VO (vodoopskrba i odvodnja, bez pročišćavanja), skupina V (vodoopskrba) i skupina O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja)

Prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva sažeto prikazana je u nižoj tablici.

Tablica 37 Cijena vode za kućanstva (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

KUĆANSTVA	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	2,53	2,24
varijabilni dio CVU	8,07	7,14
naknada za razvoj	2,49	2,49
NKV i NZV	3,83	3,83
cijena vode - varijabilna	14,39	
cijena vode - ukupna	16,63	
Prosječna cijena vode po kućanstvu	kn/mj.	
12,05 m ³	200,41	
Prosječni fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	24,60	21,77

PDV u cijeni vode za kućanstva iznosi 1,22 kn/m³.⁴⁹

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 38 Nominalna promjena cijene vode za kućanstva

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva	
cijena vode	kn/m ³ s PDV-om
2021.	16,63
2020.	16,16
razlika	0,47
Promjena (%)	2,92

⁴⁹ 1,14 kn/m³ u 2020.

Realna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 39 Realna promjena cijene vode za kućanstva

Realna promjena cijene vode za kućanstva	
račun za prosječno kućanstvo	kn/mj. s PDV-om
2021.	200,41
2020.	183,25
razlika	17,16
Promjena (%)	9,36

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2021. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 5,4% (stopa inflacije).⁵⁰ Nominalna promjena (povećanje) cijene vode za kućanstva je bila ispod stope inflacije, a realna promjena iznad.

Trend rasta cijene vode nastavio se i u 2021., u znatnijem rasponu.

Tablica 40 Usporedba cijene vode za kućanstva s prethodnim godinama

Kućanstva	2021.	2020.	2019.	2018.
cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³) s PDV-om	16,63	16,16	16,05	15,80
mjesečni račun za kućanstvo (kn/mj.) s PDV-om	200,41	183,25	178,16	168,59
potrošnja vode po kućanstvu (m ³ /mj.)	12,05	11,34	11,1	10,67
prosječni fiksni dio CVU (kn/mj.) s PDV-om	24,60	23,98	23,76	23,47

⁵⁰ Državni zavod za statistiku, <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

9.2. Priuštivost cijene vode stanovništvu

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubičnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD)⁵¹ glavni je pokazatelj priuštivosti cijene vode stanovništvu.

Tablica 41 Odnos prosječne cijene vode prema NRD-u

KUĆANSTVA	prosječna cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³)	udio cijene u NRD-u (%)
skupina VOP	16,53	1,37%
skupina VO	16,70	1,39%
zajedno skupine VOP i VO	16,58	1,37%
zajedno skupine V i O/OP	17,18	1,42%
zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP	16,63	1,38%

Prema izračunu za 2020. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 52.810 kn⁵² odnosno 147.866,88 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva je 16,63 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,38%, što ukazuje da je cijena vode i dalje značajno ispod minimalne gornje granice priuštivosti od 3%.

9.3. Poslovni korisnici

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP zajedno.

⁵¹ Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama* (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.). Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

⁵² 50.256 kn u 2018.

Tablica 42 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

(iznosi ne sadržavaju PDV, osim gdje je to drukčije napisano)

POSLOVNI KORISNICI	MAX	MIN	ponderirani prosjek	prosjek
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	248,50	6,00	31,14	29,57
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	65,00	0,50	6,06	13,30
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	26,00	-	1,37	5,57
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m3)	18,10	3,11	7,47	9,14
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m3)	8,27	0,25	2,48	3,01
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m3)	7,00	-	2,04	1,87
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m3)	8,98	0,10	1,18	1,49
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m3)	12,53	-	3,71	2,13
Naknada za korištenje voda (kn/m3)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m3)	1,35	0,27	0,95	1,18
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m3)	34,56	10,43	22,24	20,76

Prosječna ponderirana cijena vode za poslovne korisnike sažeto je prikazana u nižoj tablici.

Tablica 43 Cijena vode za poslovne korisnike (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

POSLOVNI KORISNICI	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	X	X
varijabilni dio CVU	13,56	11,99
naknada za razvoj	4,88	4,88
NKV i NZV	3,80	3,80
cijena vode - varijabilna	22,24	20,67
fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	43,59	38,57

Za poslovne korisnike nije prikazana ukupna cijena u kn/m³ (fiksni i svi varijabilni elementi) ne postoje dostupni podaci o prosječnoj potrošnji poslovnih korisnika, tako da se fiksni dio cijene vodnih usluga nije mogao svesti na kubični metar potrošnje (m³) u svrhu usporedbe.

PDV u varijabilnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 1,56 kn/m³⁵³.

PDV u fiksnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 5,01 kn/mj.
Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 44 Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike		
cijena vode	varijabilna	fiksna
jedinica mjere	kn/m ³	kn/mj.
2021.	22,24	43,59
2020.	21,95	47,15
razlika	0,29	-3,56
promjena (%)	1,31	-7,56

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2021. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 5,4% (stopa inflacije).⁵⁴ Nominalna promjena (povećanje) cijene vode za poslovne korisnike je bila u varijabilnom dijelu ispod stope inflacije, a u fiksnom dijelu znatno ispod stope inflacije.

⁵³ 1,53 kn/m³ u 2020.

⁵⁴ Državni zavod za statistiku, <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

Za razliku od 2020. varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike je rastao, ali je fiksni dio pao.

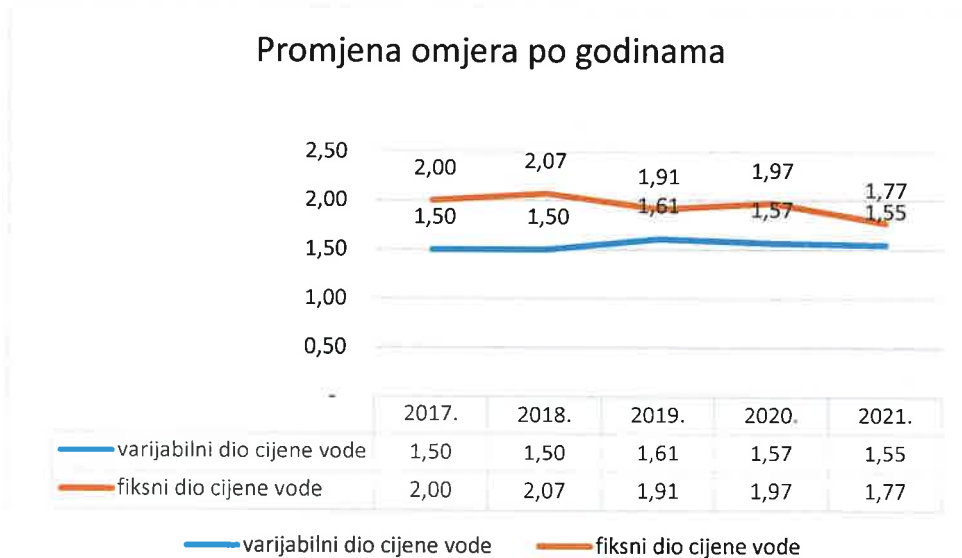
9.4. Odnos cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva

U 2021. svi omjeri cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva su se približili, osim omjera kod naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, koji se nisu mijenjali.

Tablica 45 Omjeri između cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva

Sastavnice	Poslovni (s PDV-om)	Kućanstva (s PDV-om)	Omjeri 2021.	Omjeri 2020.
Fiksni dio CVU (kn/mj.)	43,59	24,60	1,77	1,97
Varijabilni dio CVU (kn/m3)	13,55	8,07	1,68	1,71
Naknada za razvoj (kn/m3)	4,88	2,49	1,96	2,05
NKV i NZV (kn/m3)	3,80	3,83	0,99	0,99
Varijabilni dio cijene vode (kn/m3) ukupno	22,24	14,39	1,55	1,57

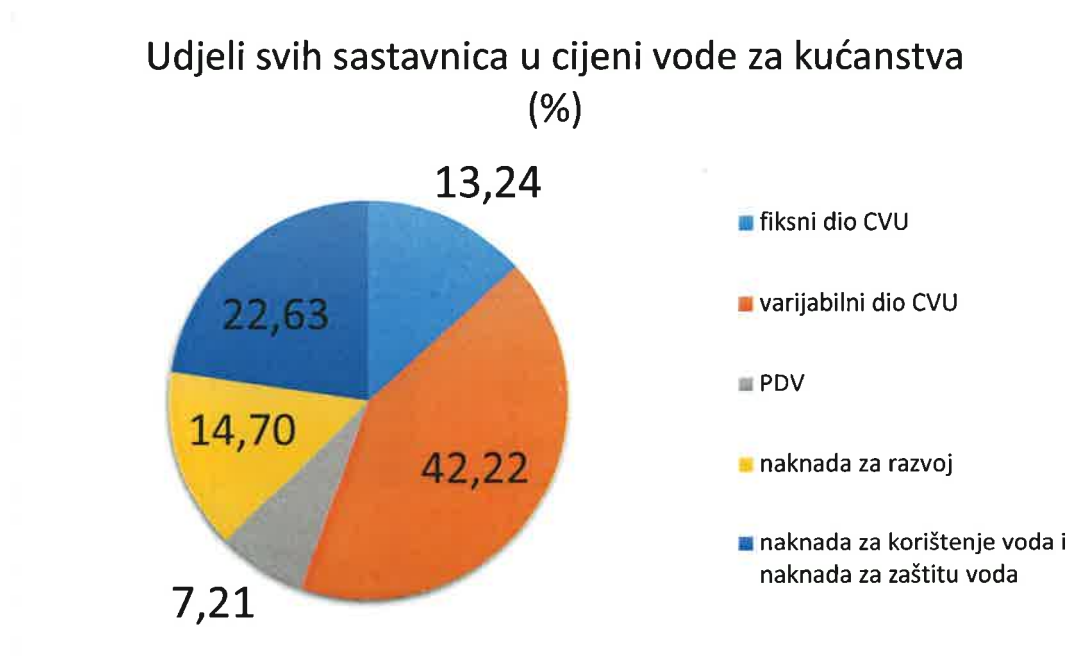
Grafikon 6 Promjena omjera cijene vode za kućanstva i poslovne korisnike

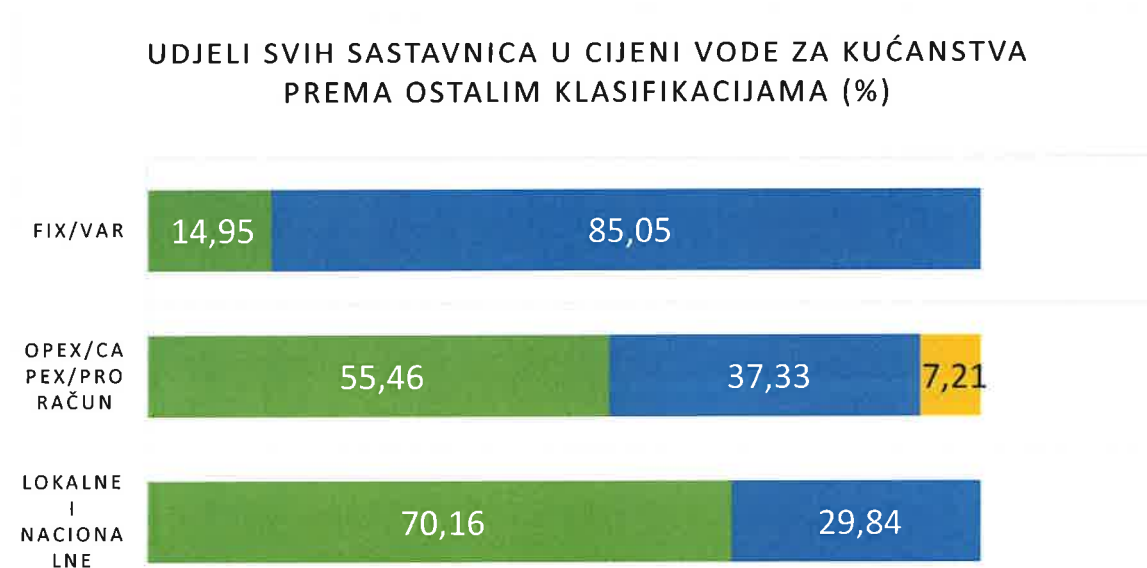
9.5. Struktura prosječne cijene vode po različitim klasifikacijama

(a) Udjeli sastavnica u cijeni vode za kućanstva

Grafikon 7 Udjeli svih sastavnica u cijeni vode za kućanstva (%)

Grafikon 8 Udjeli svih sastavnica u cijeni vode za kućanstva prema ostalim klasifikacijama (%)

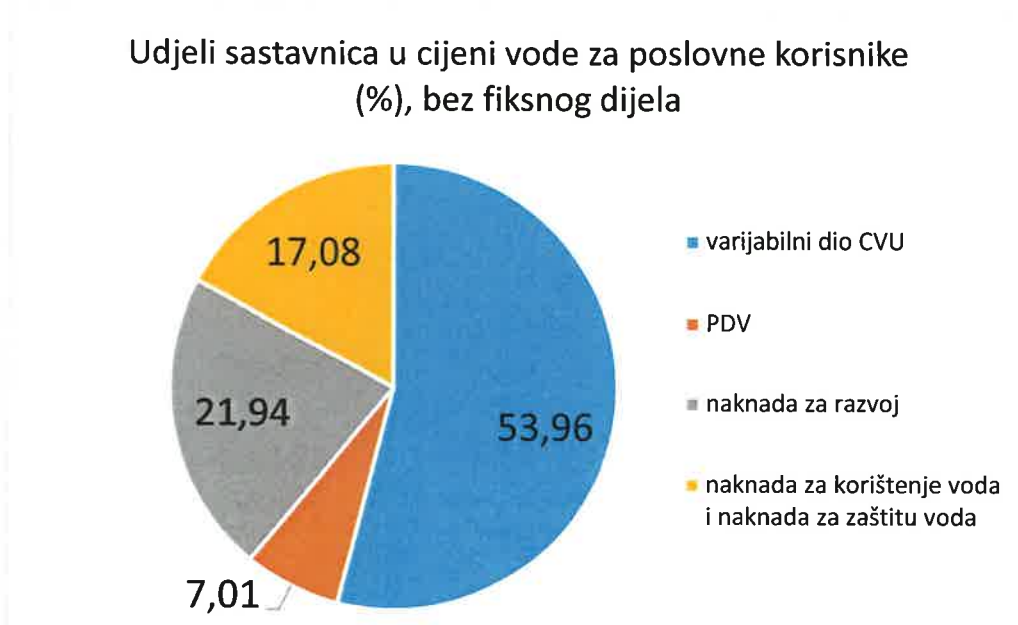
Prva klasifikacija iskazuje udjele fiksnih i varijabilnih sastavnica.

Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju.

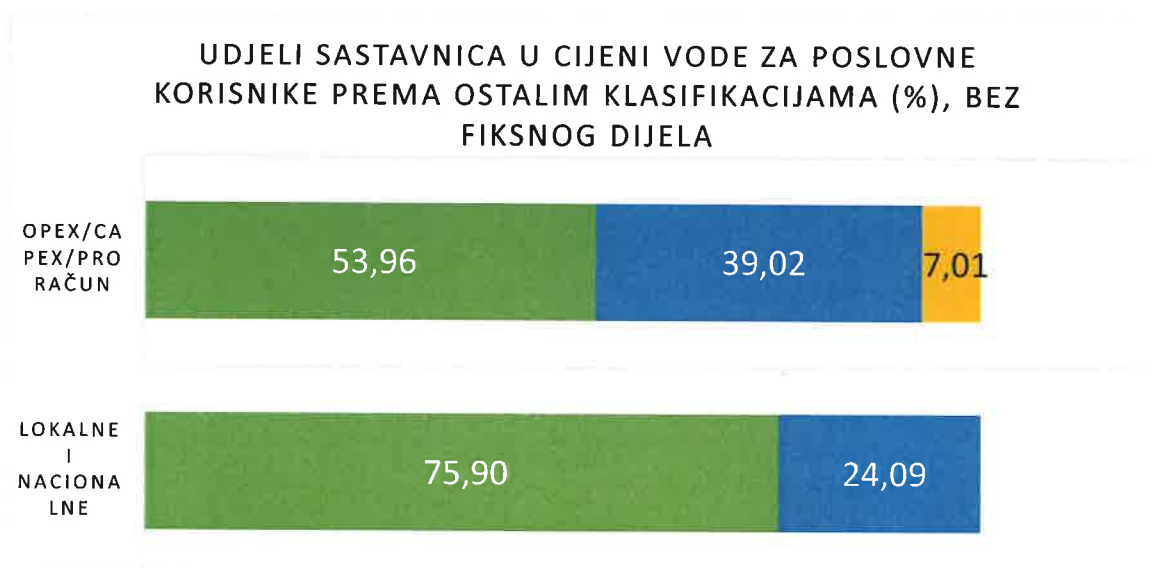
Treća klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici.)

(b) Udjeli sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike

Grafikon 9 Udjeli sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (%), bez fiksnog dijela

Grafikon 10 Udjeli sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike prema ostalim klasifikacijama (%), bez fiksnog dijela

Prva klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju.

Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici.)

10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI

10.1. Stručna mišljenja

Najveći broj upita i izdanih stručnih mišljenja odnosi se na fiksni dio cijene vodnih usluga, osnovanost njegovoga uvođenja te njegovu visinu. Kako je Vijeće u prijašnjim godinama uspostavilo jednoobrazni format ovoga mišljenja, to je i u 2021. nastavilo davati mišljenja u tom formatu, uz nužna odstupanja, slijedeći logiku upita stranaka.

U 2021. nekoliko zahtjeva za davanjem stručnoga mišljenja, izdvaja se po svom sadržaju i važnosti za pravilnu primjenu Zakona o vodnim uslugama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

10.1.1. Podmirenje razlike od socijalne cijene vodne usluge do pune cijene vodne usluge; početak obračuna cijene vodne usluge pročišćavanja

Vodovod Grada Vukovara d.o.o., kao isporučitelj vodnih usluga, obratio se Vijeću za vodne usluge podneskom od 29. ožujka 2021. zaprimljenim u VVU 12. travnja 2021. u kojemu navodi kako je čl. 44. st. 3. Zakona o vodnim uslugama propisano da se razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike. Isporučitelj u vezi navedenog postavlja dva pitanja:

- Na koji način se podmiruje razlika do pune cijene vodne usluge? Ispostavlja li isporučitelj vodne usluge račun na puni iznos korisniku ili se korisniku izdaje račun po cijeni koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici, a drugi račun za razliku jedinici lokalne samouprave ili se za razliku ne ispostavlja račun?
- U kojem roku od ishođenja uporabne dozvole za izgrađeni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda se počinje naplaćivati usluga pročišćavanja?

U skladu s člankom 68. stavkom 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge dalo je isporučitelju svoje stručno mišljenje.

Ad 1. Cijena vodne usluge koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici uređena je člankom 44. Zakona o vodnim uslugama. Prema odredbi tog članka:

„(1) Odluka o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje mora sadržavati i cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici za fiksni dio cijene vodnih usluga, a za varijabilni dio cijene vodnih usluga prema količini vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.

(2) Cijena iz stavka 1. ovoga članka ne može se utvrditi u visini većoj od 60 % od cijene vodne usluge koju plaćaju korisnici vodnih usluga koji nisu socijalno ugroženi.

(3) Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje

dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.

(4) Socijalno ugroženi stanovnik, u smislu ovoga Zakona, je osoba koja sukladno propisima kojim se uređuje socijalna skrb ima pravo na naknadu za troškove stanovanja, a njihov popis jedinica lokalne samouprave dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga najkasnije do 10. prosinca tekuće godine za iduću godinu. Popis se redovito mijenja i dopunjuje, prema vremenu stjecanja statusa socijalno ugroženih stanovnika i dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga do 15. dana u tekućem mjesecu za idući mjesec.“

Socijalno ugroženom stanovniku ispostavlja se račun prema tarifi koja je odlukom o cijeni vodnih usluga propisana za socijalno ugrožene stanovnike tj. tarifi određenoj u skladu s člankom 44. stavkom 2. Zakona o vodnim uslugama.

Jedinici lokalne samouprave ne ispostavlja se račun, već zahtjev za podmirenje razlike u cijeni vodnih usluga, jer jedinica lokalne samouprave, u predmetnom slučaju, ne plaća vodnu uslugu već subvencionira razliku u cijeni između socijalne cijene vodnih usluga i pune cijene te iznos subvencije doznačuje isporučitelju vodnih usluga do pune cijene. Stoga, zahtjev ne smije sadržavati iznos PDV-a.

Podaci uz zahtjev nisu propisani i potrebno ih je ponuditi jedinici lokalne samouprave, vodeći računa da jedinica lokalne samouprave može subvencionirati samo korisnike koji imaju prebivalište na njihovom području te da zahtjev bude transparentan s provjerljivim podacima.

Isporučitelju je dana i preporuka da u prilogu uz zahtjev budu iskazani sljedeći podaci:

- a) ukupan broj socijalno ugroženih stanovnika – korisnika vodnih usluga, kojima je ispostavljen račun za vodne usluge, s prebivalištem u konkretnoj jedinici lokalne samouprave
- b) ukupna količina isporučene vodne usluge (u m³) korisnicima iz točke a) ili element V
- c) tarifa socijalne cijene vodnih usluga (kn/mj. za fiksni dio odnosno kn/m³ za varijabilni dio ili element T_S)
- d) puna cijena vodnih usluga (puna tarifa) koju plaćaju ostale fizičke osobe (u kategoriji kućanstva) koje nisu socijalno ugroženi stanovnici (kn/mj. za fiksni dio odnosno kn/m³ za varijabilni dio ili element T_P)
- e) tarifa kao razlika između podataka u točki c) i točki d) (kn/mj. za fiksni dio odnosno kn/m³ za varijabilni dio ili element T_R) i
- f) ukupan iznos fakturiran korisnicima iz točke a) (u kn)
- g) iznos (u kn) koji javni isporučitelj vodnih usluga pokriva na teret cijene vodnih usluga ostalih korisnika (najviše do 20%) ili element I_{MS}, koji javni isporučitelj može ali nije dužan pokriti
- h) preostali iznos (u kn) za podmirenje ili element I_P koji se računa po izrazu:
za fiksni dio cijene $I_P = T_R \text{ (kn/mj.)} \cdot \text{broj korisnika} - I_{MS}$
za varijabilni dio cijene $I_P = T_R \text{ (kn/m}^3\text{)} \cdot V - I_{MS}$
- i) popis korisnika iz točke a) , ako to traži jedinica lokalne samouprave.

Ukazano mu je također kako je potrebno je voditi računa da se socijalna cijena vodnih usluga sada plaća i za fiksni dio cijene vodnih usluga i za varijabilni dio cijene vodnih usluga, kako za javnu vodoopskrbu, tako i za javnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda te će podaci iz prethodnog ulomka morati biti iskazani u više tablica odnosno priloga uz zahtjev.

Ad 2. Odgovoreno je kako ospostavu računa za vodnu uslugu pročišćavanja otpadnih voda treba započeti prvi mjesec nakon puštanja u pogon uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, osim probnog pogona, a prvi obračun mora obuhvatiti razdoblje od prvog dana puštanja u pogon do kraja kalendarskog mjeseca. Ispostavu računa za vodnu uslugu treba dakle vezati uz početak pogona uređaja, koja može uslijediti samo nakon izvršnosti uporabne dozvole, a ne neposredno za okolnosti izdavanja ili izvršnosti uporabne dozvole.

10.1.2. Naplata fiksnog dijela cijene vodne usluge nakon obustave isporuke i naplata troškova ponovnog priključenja nakon 18 mjeseci

Državni inspektorat obratio se Vijeću za vodne usluge podneskom, od 1. ožujka 2021. zaprimljenim u VVU 8. ožujka 2021. s dva upita, vezana uz odgovarajuću provebu Zakona o vodnim uslugama od strane Vodovoda Brač d.o.o., kao isporučitelja vodnih usluga.

Prema navodima podneska, Tržišna inspekcija Državnog inspektorata postupajući po predstavi potrošača provela je inspekcijski nadzor nad isporučiteljem vodnih usluga i utvrdila da je isti obustavio isporuku vode potrošaču, zbog nepodmirenja duga. Nadalje je utvrđeno da i nakon obustave isporuke vodnih usluga, trgovac potrošaču ispostavlja mjesečne račune za fiksni dio cijene usluge.

Državni inspektorat postavlja pitanja:

- Može li isporučitelj vodnih usluga, u smislu odredbi Zakona o vodnim uslugama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva („Narodne novine“, broj 112/10.) ispostavljati račune za fiksni dio cijene usluge nakon obustave isporuke vodnih usluga. Nastavno, Državni inspektorat, citira čl. 59. Zakona o vodnim uslugama, čl. 148. st. 1. toč. 11. Pravilnika o Općim i tehničkim uvjetima isporuke vodnih usluga isporučitelja vodnih usluga iz listopada 2017. o obustavi pružanje usluge javne vodoopskrbe, odnosno isključenja korisnikove nekretnine s komunalnih vodnih građevina, zbog nepodmirenja obveza vezanih za priključenje nekretnine na komunalne vodne građevine odnosno zbog neplaćanja računa za vodne usluge. Isto tako navodi se da isporučitelj vodne usluge traži od potrošača podmirenje troška ponovnog priključenja na sustav javne vodoopskrbe.
- Može li isporučitelj vodnih usluga zahtijevati od potrošača podmirenje troška ponovnog priključenja, ako potrošač zahtjeva ponovno priključenje nakon više od 18 mjeseci od isključenja koje je provedeno zbog nepodmirenja novčanih obveza po osnovi cijene vodnih usluga.

U skladu s člankom 68. stavkom 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge dalo je stručno mišljenje:

Ad 1. Isporučitelj vodnih usluga ne može naplaćivati od korisnika vodnih usluga fiksni dio cijene vodne usluge javne vodoopskrbe ako je obustavio pružanje vodne usluge javne vodoopskrbe isključenjem sa sustava javne vodoopskrbe tj. uklanjanjem dijela priključne cijevi /ili vodomjera. U takvom slučaju temeljna pretpostavka za naplatu fiksnog dijela cijene vodne usluge javne vodoopskrbe, a to je priključenost korisnika na komunalnu vodnu građevinu, nije ispunjena. Ali, ako je korisnik i nadalje priključen na sustav javne odvodnje, a u odluci o cijeni vodnih usluga propisana je zasebna tarifa za fiksni dio cijene vodne usluge javne odvodnje, isti se mora platiti.

Ad 2. Prema članku 59. stavku 4. Zakona o vodnim uslugama: „Vlasnik ili drugi zakoniti posjednik građevine koja se ponovno priključuje snosi troškove iz članka 57. ovoga Zakona, a

ako se priključuje unutar 18 mjeseci od prethodnog isključenja, snosi i fiksni dio cijene vodne usluge za razdoblje od prethodnog isključenja do ponovnog priključenja." Citirani stavak sadržava dvije odredbe koje se odnose na različite pravne situacije.

Prema prvoj odredbi: „Vlasnik ili drugi zakoniti posjednik građevine koja se ponovno priključuje snosi troškove iz članka 57. ovoga Zakona, (...)“. Neovisno o roku u kojem se ponovno priključenje traži i ostvaruje (do 18 mjeseci ili iznad 18 mjeseci) vlasnik ili drugi zakoniti posjednik građevine koja se ponovno priključuje snosi troškove radova priključenja. Prema članku 57. Zakona o vodnim uslugama: „Radove priključenja izvodi isporučitelj vodnih usluga ili njegov ugovaratelj, a stvarni trošak radova, cijenu vodomjera i mjerača protoka snosi vlasnik ili drugi zakoniti posjednik nekretnine koja se priključuje, osim ako općim uvjetima isporuke vodnih usluga nije drukčije uređeno.“

Prema drugoj odredbi: „ (...) a ako se priključuje unutar 18 mjeseci od prethodnog isključenja, snosi i fiksni dio cijene vodne usluge za razdoblje od prethodnog isključenja do ponovnog priključenja." Veznik „i“ u izričaju „snosi i fiksni dio“ označuje obvezu dodatnog plaćanja i to fiksnog dijela cijene vodne usluge za razdoblje od prethodnog isključenja do ponovnog priključenja, od strane vlasnika ili drugog zakonitog posjednika građevine koja se ponovno priključuje.

Predmetne odredbe o ponovnom priključenju sastavni su dio članka 59. Zakona o vodnim uslugama, koji u stavku 1. normira isključenje građevine s komunalnih vodnih građevina na zahtjev korisnika vodnih usluga ako se priključena građevina ne koristi zbog devastiranosti ili drugih razloga, ali se analogno primjenjuju i na ponovno priključenje na komunalne vodne građevine onih građevina prema kojima je isporučitelj vodnih usluga, samoinicijativno tj. bez zahtjeva korisnika vodnih usluga, obustavio isporuku, isključenjem s komunalnih vodnih građevina. Naime, korisnik vodnih usluga kojem je vodna usluga obustavljena, zbog njegovog neispunjenja neke odredbe ugovora o isporuci vodnih usluga (a plaćanje računa vodnih usluga, prva je obveza korisnika u ugovornom odnosu) ne smije biti u povoljnijem pravnom položaju od korisnika koji je prisiljen tražiti isključenje, zbog devastiranosti ili drugih razloga neuporabljivosti priključene građevine.

10.1.3. Provođenje postupka javnog savjetovanja o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga

Isporučitelj vodnih usluga **Vodovod – Osijek d.o.o.** (dalje u tekstu: isporučitelj) obratio se podneskom Vijeću za vodne usluge kojim traži stručno mišljenje Vijeća o obvezi provođenja postupka javnog savjetovanja o nacrtu (cjelovite) odluke o cijeni vodnih usluga. Naime, isporučitelj je 17. siječnja 2020. izmijenio i dopunio o cijeni vodnih usluga donesenu po odredbama ranije važećeg Zakona o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), za što nakon 18. srpnja 2019. kao dana stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) više nije bio ovlašten, već samo donijeti novu odluku o cijeni vodnih usluga u cjelovitom obliku u skladu s Zakonom o vodnim uslugama. Vijeće ga je Pozivom od 29. travnja 2021. pozvalo da novu (cjelovitu) odluku o cijeni vodnih usluga donese do 1. rujna 2021.

Isporučitelj navodi da je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću proveo u prethodnoj proceduri donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o cijeni vodnih usluga i to u razdoblju od 18. veljače do 18. ožujka 2020. godine na kojem nije bilo niti jednog prijedloga ili primjedbe i koje cijene vodnih usluga su u primjeni od 1. lipnja 2020. godine. Isporučitelj je

prethodnu raspravu proveo u skladu sa Zakonom o pravu na pristup informacijama (NN 25/13 i 85/15). Isporučitelj traži mišljenje Vijeća o obvezi provođenja prethodnog javnog savjetovanja s obzirom na identičnost cijena vodnih usluga sadržanih i u prethodno donesenoj Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o cijeni vodnih usluga od 17. veljače 2020. godine i u novodonesenoj Odluci o cijeni vodnih usluga od 12. svibnja 2021. godine, koji opći akt nije od utjecaja na postojeće cijene vodnih usluga koje se primjenjuju već gotovo godinu dana.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku dalo je sljedeće stručno mišljenje:

Obveza provođenja javne rasprave o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga propisana je člankom 45. stavkom 3. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, br. 66/19). Međutim, u razdoblju dok ne nastupi obveza donošenja odluke o cijeni vodnih usluga (prijelazno razdoblje), u skladu sa člankom 109. stavkom 1. Zakona o vodnim uslugama, na donošenje odluka o cijeni vodnih usluga, po fakultativnoj ocjeni isporučitelja vodnih usluga, primjenjuje se prijelazne odredbe članka 109. stavaka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama. O načinu primjene prijelaznih odredbi Zakona o vodnim uslugama, Vijeće za vodne usluge izdalo je u srpnju 2020. Obavijest isporučiteljima vodnih usluga o donošenju odluke o cijeni vodnih usluga u prijelaznom razdoblju (dalje u tekstu: Obavijest), kojom je detaljno razjašnjena primjena članka 109. stavaka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama. U Obavijesti je izričito rečeno da „Odredbe članka 109. stavka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama isključuju primjenu (...) članka 45. (...)“ Zakona o vodnim uslugama, što uključuje i odredbu stavka 3. o obvezi provođenja javne rasprave o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga. Dano je i obrazloženje tog stajališta: „Prijelazna odredba članka 109. je konzumirala odredbe o postupku donošenja (postupovne odredbe) odluke o cijeni vodnih usluga iz odredbi glavnoga dijela Zakona o vodnim uslugama, a osobito članka 45. Zakona.“ i na tom stajalištu je Vijeće i danas tj. smatra da se prema odredbama Zakona o vodnim uslugama ne treba povoditi javno savjetovanje o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga, u prijelaznom razdoblju. Međutim, obveza provedba postupka javnog savjetovanja propisana je u dva zakona. Člankom 11. stavcima 1. i 2. Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 25/13 i 85/15) propisana je obveza pravnih osoba s javnim ovlastima, provođenja savjetovanja „pri donošenju općih akata kada se njima utječe na prava i interese građana i pravnih osoba“. Odredba članka 45. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama konkretnija je i obveza provođenja javnog savjetovanja izravno se odnosi na „nacrt odluke o cijeni vodnih usluga“ i glasi: „Isporučitelj vodnih usluga dužan je provesti prethodno javno savjetovanje od najmanje 30 dana o nacrtu odluke o cijeni vodnih usluga.“

Vijeće je mišljenja da je u pitanjima postupka donošenja odluke o cijeni vodnih usluga Zakon o vodnim uslugama *lex specialis* i *lex posterior* u odnosu na Zakon o pravu na pristup informacijama, te da se njegove odredbe imaju primijeniti. U konkretnom slučaju, do isteka prijelaznog razdoblja treba primijeniti odredbe članka 109. stavka 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama, kojim je, prema stajalištu ovoga Vijeća, isključena primjena članka 45. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama.

10.1.4. Obračun fiksnog dijela cijene vodnih usluga u višestambenim zgradama i dr. pitanja

Građanin Marijan Pavlić iz Zagreba, obratio se Vijeću za vodne usluge, s tri upita.

- Da li se fiksna cijena vodne usluge naplaćuje korisniku vodnih usluga za svaki posebni dio zgrade koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu (stan, poslovni prostor,

garaža..) prema vlasništvu zgrade ili za svaki posebni dio zgrade bez obzira na vlasništvo.

- Kojim člankom, stavkom zakona, propisa, uredbe RH je definirano održavanje, očitavanje, obračun ugrađenih kontrolnih vodomjera prije 2000. godine
- Kojim člankom, pravilnikom, uredbom RH je definirana uloga UPRAVITELJA ZGRADE za održavanje, očitavanje, obračun ugrađenih KONTROLNIH VODOMJERA prije 2000. godine.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge dalo je sljedeće stručno mišljenje.

Ad 1. U Republici Hrvatskoj materiju vodnih usluga uređuje Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19), koji je stupio na snagu 18. srpnja 2019. Prema članku 114. točki 1. Zakona: „Do stupanja na snagu propisa koji se donose temeljem ovoga Zakona ostaju na snazi propisi i drugi provedbeni akti doneseni na temelju Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14. i 46/18.), i to:

1. Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koja cijena vodnih usluga pokriva (»Narodne novine«, br. 112/10.)“

Prema članku 6. stavci 2., 3. i 4. Uredbe: „Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- očitavanja vodomjera,
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima,
- tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno. Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.“

Prema izričaju predmetne Uredbe isporučitelj vodne usluge je u obvezi da troškove koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine i koji su pojedinačno navedeni u članku 6. stavak 2. obračuna i naplati korisniku vodne usluge putem fiksnog dijela cijene vodne usluge.

U tom smislu treba obratiti pozornost na dvije zasebne radnje: (i) izračun fiksnih troškova i (ii) raspodjelu (alokaciju) tog troška po korisnicima. Pitanje stranke odnosi se upravo na alokaciju troškova. U pogledu izračuna fiksnih troškova vodnih usluga, isporučitelji vodnih usluga, bez iznimke, izračunavaju skupno sve fiksne troškove koji nastaju na sustavima javne vodoopskrbe i sustavima javne odvodnje. Izračunati trošak potom se raspodjeljuje (alocira) korisnicima u višestambenim objektima ili drugim objektima s više posebnih dijelova nekretnine: (i) po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru) - u jednakoj visini fiksnog dijela cijene vodne usluge, za korisnike unutar iste kategorije korisnika (kućanstva, u opisanom slučaju); u drugim kategorijama se plaća različita tarifa (npr. poslovni prostori, rjeđe postoji i više kategorija) ili (ii) po priključku – u jednakoj visini ili u različitoj visini fiksnog dijela

cijene vodne usluge, ovisno o promjeru priključka. Kada su u pitanju višestambeni objekti, isporučitelji vodnih usluga, u pravilu, fiksne troškove alociraju na pojedinačne korisnike po modelu iz točke (i).

Način izračuna i raspodjele fiksnih troškova po korisnicima nije propisan predmetnom Uredbom već je prepušteno ocjeni donositelja odluke o cijeni vodnih usluga (isporučitelj vodne usluge).

Međutim, isporučitelj vodne usluge može naplaćivati korisnicima u istoj korisničkoj kategoriji (kućanstva ili poslovni korisnici) u višestambenim objektima ili drugim objektima s više posebnih dijelova nekretnine - fiksni dio cijene vodnih usluga samo po jednom modelu: po priključku ili po posebnim dijelovima nekretnine, neovisno od toga kako se fiksni dio cijene vodnih usluga naplaćuje u drugoj kategoriji korisnika. U tom smislu dopušteno je naplaćivati fiksni dio cijene vodnih usluga po posebnom dijelu nekretnine (ili po priključku) kućanstvima, samo ako se po istom modelu naplaćuje svim kućanstvima, ali neovisno o tom kako se fiksni dio cijene naplaćuje poslovnim korisnicima.

Nije nezakonito naplaćivati fiksni dio cijene vodnih usluga po priključku (odnosno po posebnom dijelu nekretnine) svim poslovnim korisnicima u višestambenim objektima, a istodobno svim kućanstvima u višestambenim objektima naplaćivati fiksni dio cijene vodnih usluga po posebnom dijelu nekretnine (odnosno po priključku), dakle različitim modelima obračuna. No u praksi isporučitelja vodnih usluga u Hrvatskoj Vijeće se nije susrelo s naplatom fiksnog dijela cijene u višestambenim zgradama po dva modela, ovisno o kategoriji korisnika.

Člankom 5. stavkom 1. Zakona o vodnim uslugama propisano je: „Vodne usluge pružaju se pod nediskriminacijskim i socijalno priuštivim uvjetima.“ iz čl. 5. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, ali ovo se načelo primjenjuje samo unutar jedne te iste kategorije korisnika. Za njegovu primjenu među različitim kategorijama (inter-kategorijalno) nisu ispunjene pretpostavke. Ovo iz razloga što je cjenovna politika vodnih usluga u Hrvatskoj takva da poslovni korisnici redovito plaćaju cijene vodnih usluga po višim tarifama od kućanstava i na taj način subvencioniraju troškove pružanja vodnih usluga kućanstvima. Omjer cijena vodnih usluga za poslovne korisnike i kućanstva je 1,97 na teret poslovnih korisnika (kod fiksnog dijela cijene vodnih usluga) i 1,76 na teret poslovnih korisnika (kod varijabilnog dijela cijene vodnih usluga), kako je utvrđeno Izvješćem o stanju u sektoru vodnih usluga i radu vijeća za vodne usluge za 2019., tablica 33. (javno dostupno putem mrežne stranice Vijeća) pa bi inter-kategorijalna primjena nediskriminacijskog načela imperativno zahtijevala izjednačavanje tarifa poslovnih korisnika i kućanstava.

Ad 2. i Ad 3. Vijeće za vodne usluge očitovalo se kako nije ovlašteno davati stručna mišljenja o propisima koji su izvan snage.

10.1.5. Obračunsko razdoblje cijene vodnih usluga

Građanin Marijan Pavlić iz Zagreba, obratio se Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, Sektoru za zaštitu potrošača, a potomje Vijeću za vodne usluge mailom od 22. ožujka 2021. s dva upita i to (1) o obvezatnim sastavnicama računa za vodne usluge i (2) razdoblje za koje se obračunava cijena vodnih usluga (obračunsko razdoblje) i razdoblje za ispostavu računa za vodne usluge (razdoblje fakturiranja).

Vijeće za vodne usluge dalo je istome prethodno navedeno stručno mišljenje.

O drugom pitanju Vijeće se očitovao pozivom na akte Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb, predmnijevajući prema prebivalištu stranke da se njegovo pitanje odnosi na tog isporučitelja vodnih usluga. Tek nakon što je stranka zaprimila stručno mišljenje Vijeća, očitovala se u usmenom razgovoru da je riječ o drugom isporučitelju vodnih usluga tj. Komunalnom društvu d.o.o. Pag. Stranka je nakon usmenog razgovora dostavila dopunu drugoga pitanja iz prvog upita, koje glasi:

„Na osnovu današnjeg razgovora dostavljam pojašnjenje: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag izvršilo utvrdilo je općim aktom da se varijabilna potrošnja za kategoriju vikendaši očitava jedan puta godišnje a izdala je račun za jedan mjesec. Objašnjenje - kod preuzimanja usluge očitavanje vodomjera izvršeno je 01.01.2020. očitavanje za godišnji obračun izvršeno je 20.08.2020. što znači da se izvršena usluga odnosi na period između očitavanja a ne na mjesec 08.2020., te je isti po mom mišljenju neispravan.“

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku daje stručno mišljenje i mišljenje.

U Zakonu o vodnim uslugama (NN 66/19) i Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koja cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10.) ne postoji pravna zapreka da isporučitelj vodnih usluga svojom odlukom o cijeni vodnih usluga ili općim i tehničkim uvjetima isporuke vodnih usluga odredi da se korisnicima vodnih usluga javne vodoopskrbe cijena vodnih usluga javne vodoopskrbe obračunava „petnaestodnevno, mjesečno, dvomjesečno, tromjesečno, polugodišnje odnosno jednom godišnje ili u bilo kojem drugom razdoblju“ (obračunsko razdoblje).

Međutim, neovisno o tome kada se očitava stanje vodomjera, isporučitelj vodnih usluga mora svojim računom obuhvatiti obračunsko razdoblje za koje ispostavlja račun. To razdoblje je, u konkretnom slučaju, razdoblje od predzadnjeg očitavanja vodomjera do zadnjeg očitavanja vodomjera. Bez tog podatka račun nema svojstvo provjerljivosti u smislu članka 9. stavka 1. Zakona o zaštiti potrošača (NN 41/14, 110/15 i 14/19) i kao takav, po mišljenju ovoga Vijeća, jeste nezakonit. Vijeće je ukazalo kako je, obzirom da Zakon o zaštiti potrošača spada u nadležnost Ministarstva gospodarstva, Sektor za zaštitu potrošača, moguće da ono o tome ima drukčije mišljenje.

10.1.6. Preuzimanje cjelokupnog financiranja projektne dokumentacije za gradnju komunalnih vodnih građevina iz naknade za razvoj; financiranje postavljanja solarnih elektrana iz naknade za razvoj

Vodovod grada Vukovara d.o.o. obratio se podneskom Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: Ministarstvo) s upitima o značenju određenih odredbi Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i to:

- Planom gradnje komunalnih vodnih građevina predviđena je izrada određene projektne dokumentacije/izgradnja vodovodne mreže ili sustava odvodnje te njezino sufinanciranje jednim dijelom od strane Hrvatskih voda, a drugim dijelom od strane grada/općine. Smije li Vodovod grada Vukovara d.o.o. pristupiti izadi projektne dokumentacije u slučaju da Hrvatske vode ne odluče sufinancirati isto u godini kad je planirano planom gradnje a grad/općina zahtjeva da se planirana izgradnja izvrši te da će isto sufinancirati u punom iznosu iz naknade za razvoj?

- Je li moguće izgradnju solarne elektrane predviđenu planom gradnje komunalnih vodnih građevina financirati u potpunosti iz naknade za razvoj grada?

Ministarstvo je dopisom datiranim 6. svibnja 2021. dalo svoje mišljenje u dijelu koji se odnosi na sadržaj plana gradnje komunalnih vodnih građevina, a u odnosu na financiranje projekta iz naknade za razvoj, dana 11. svibnja 2021. ustupilo predmet Vijeću za vodne usluge radi davanja stručnog mišljenja.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku daje stručno mišljenje i mišljenje:

Odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19) propisano je:

- u članku 5. stavak 5. - „Obračun i naplata naknade za razvoj u interesu je jedinica lokalne samouprave na uslužnom području i Republike Hrvatske.“
- u članku 5. stavak 9. - „Naknada za razvoj prihod je javnoga isporučitelja vodne usluge.“
- u članku 52. stavku 1. - „Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi za razvoj).“
- u članku 57. „U skladu s člankom 57. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19): „Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.“.

Odredbama Zakona o vodnim uslugama (NN66/19) propisano je:

- u članku 4. stavku 2. - „Vodne usluge su od interesa za sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom području (međukomunalne djelatnosti) i za Republiku Hrvatsku.“
- U članku 4. stavku 3. - „Jedinice lokalne samouprave dužne su osigurati pružanje vodnih usluga na uslužnom području suosnivanjem javnih isporučitelja vodnih usluga, ostvarivanjem članskih odnosno dioničarskih prava i obveza u javnim isporučiteljima vodnih usluga i na drugi način u skladu s ovim Zakonom i posebnim zakonima.“
- u članku 4. stavku 4. - „Članska odnosno dioničarska prava u javnim isporučiteljima vodnih usluga ostvaruju se u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge. (...).“
- u članku 28. stavku 1. točkama 1. i 4. - „Uz nadležnosti propisane zakonom kojim se uređuju trgovačka društva, skupština: 1. donosi poslovni plan (...) 4. donosi odluku o naknadi za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva (...)“
- u članku 28. stavku 2. - „Poslovni plan sadržava financijski plan, a u njegovim okvirima i: plan gradnje komunalnih vodnih građevina (...)“.

Ad 1 i Ad 2 Vijeće za vodne usluge stavlja je da su u smislu citiranih odredbi zakona pitanja stranke u jednom dijelu konceptualno pogrešna. Naime, ne postoji „naknada za razvoj grada“ jer je naknada za razvoj izvorni prihod javnog isporučitelja vodnih usluga. Stoga, kada se ulažu sredstva naknade za razvoj, kao financijer ili sufinancijer u planu gradnje komunalnih vodnih

građevina smije biti označen samo javni isporučitelj vodnih usluga. Jedinice lokalne samouprave smiju biti označene kao financijeri ili sufinancijeri u planu gradnje komunalnih vodnih građevina samo kada ulažu sredstva svojih proračuna.

Interes koji jedinice lokalne samouprave imaju u vodnim uslugama i njihovom isporučitelju, u smislu članka 4. stavka 2. Zakona o vodnim uslugama, one ostvaruju „suosnivanjem javnih isporučitelja vodnih usluga, ostvarivanjem članskih odnosno dioničarskih prava i obveza u javnim isporučiteljima vodnih usluga (...)“, u skladu s člankom 4. stavkom 3. Zakona o vodnim uslugama, a članska odnosno dioničarska prava u javnim isporučiteljima vodnih usluga ostvaruju u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge, u skladu s člankom 4. stavkom 4. Zakona o vodnim uslugama.

U skladu s citiranim zakonskim odredbama jedinice lokalne samouprave mogu na skupštini društva – javnog isporučitelja vodnih usluga odlučivati o planu gradnje komunalnih vodnih građevina i odluci o naknadi za razvoj te odlučiti, većinom propisanom u članku 24. Zakona o vodnim uslugama, da javni isporučitelj vodnih usluga iz sredstava naknade za razvoj financira određeni projekt ili dio projekta, u cijelosti ili djelomično. Međutim, jedinice lokalne samouprave ne mogu se na skupštini društva - javnog isporučitelja vodnih usluga, a pogotovo ne izvan skupštine, obvezivati „da će (one) isto sufinancirati u punom iznosu iz naknade za razvoj“, jer samostalno ne mogu ispuniti tu obvezu, budući da naknada za razvoj nije njihov prihod, niti odluku o naknadi za razvoj mogu donijeti na tijelima jedinice lokalne samouprave.

Ad 1. Projektna dokumentaciju za gradnju komunalnih vodnih građevina (tj. „vodovodne mreže“ i „sustava odvodnje“) zakonit je predmet financiranja prihodima od naknade za razvoj u smislu članka 57. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

Nema zakonske zapreke da javni isporučitelj vodnih usluga prihodima od naknade za razvoj financira u cijelosti projektnu dokumentaciju za gradnju komunalnih vodnih građevina (tj. „vodovodne mreže“ i „sustava odvodnje“), uključujući i dio koji je planom gradnje komunalnih vodnih građevina prvobitno predviđen za financiranje iz naknade za korištenje voda i/ili naknade za zaštitu voda, tj. vodnih naknada koje su prihod Hrvatskih voda. U tom smislu javni isporučitelj vodnih usluga mora izmijeniti plan gradnje komunalnih vodnih građevina i utvrditi kojim će sredstvima, tko (u predmetnom slučaju: javni isporučitelj vodnih usluga) i u kojoj vrijednosti financirati projektnu dokumentaciju.

Ad 2. Na poziv Vijeća za vodne usluge stranka se 24. svibnja 2021. dodatno očitovala o svom drugom upitu: „Solarne elektrane će se graditi na način ugradnje panela na krovove postojećih objekata koji imaju (ili će imati, u slučaju UPOV-a) uporabnu dozvolu. Prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (NN 112/17, 34/18, 36/19, 98/19 i 31/20), Članak 5. stavak 11. sunčane elektrane se mogu graditi bez građevinske dozvole, a u skladu s glavnim projektom. Namjena sunčane elektrane je proizvodnja električne energije koja bi se koristila za vlastite potrebe građevine na kojoj se sunčana elektrana nalazi, a višak proizvedene električne energije bi se predavao HEP-ODS-u na srednjenaponsku mrežu sukladno uvjetima izdanim od HEP ODS.“, kao i: „Namjena sunčanih elektrana je proizvodnja električne energije koja bi se koristila za vlastite potrebe građevine na kojoj se sunčana elektrana nalazi, a višak proizvedene električne energije bi se predavao HEP-ODS-u (za vrijeme sunčanih dana, dok bi se noću i za vrijeme oblačnog vremena koristila električna energija iz mreže te bi se to u obračunu kompenziralo).“

U smislu članka 3. stavka 1. točka 5. Zakona o gradnji (NN br. 153/13, 20/17, 39/19 i 125/19) „građevina je građenjem nastao i s tim povezan sklop, izveden od svrhovito povezanih

građevnih proizvoda sa ili bez instalacija, sklop s ugrađenim postrojenjem, samostalno postrojenje povezano s tlom ili sklop nastao građenjem.“ U smislu ove odredbe komunalne vodne građevine jesu građevine. Pod pretpostavkama, navedenim u dopunskom očitovanju stranke od 24. svibnja 2021., sunčana elektrana nije građevina jer nije „s tlom povezan sklop“, već oprema u skladu s definicijom opreme iz članka 3. stavka 1. točka 13. Zakona o gradnji: „oprema su pojedinačni uređaji, strojevi, procesne instalacije i drugi proizvodi od kojih se sastoji postrojenje ili su samostalno ugrađeni u građevinu radi tehnološkog ili drugog procesa kojemu je namijenjena građevina.“ Za postavljanje (instaliranje) te opreme nije potrebna građevinska dozvola u smislu članka 11. stavka 5. Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (NN 112/17, 34/18, 36/19, 98/19 i 31/20), koji glasi: „Bez građevinske dozvole, a u skladu s glavnim projektom mogu se *izvoditi radovi*: (...) 11. Na postojećoj građevini priključenoj na elektroenergetsku mrežu kojim se *postavlja* sustav fotonaponskih modula u svrhu proizvodnje električne energije s pripadajućim razdjelnim ormarom i sustavom priključenja na javnu mrežu za predaju energije u mrežu;“. U odnosu na sunčanu elektranu kao „sustav fotonaponskih modula u svrhu proizvodnje električne energije“ Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima koristi izraze „izvođenje radova“ i „postavljanje“, a ne građenje. Oprema (sustav fotonaponskih modula u svrhu proizvodnje električne energije) postaviti će se na komunalne vodne građevine i druge poslovne građevine javnog isporučitelja.

Davanje mišljenja pravnim i fizičkim osobama o odgovarajućoj primjeni Zakona o gradnji u nadležnosti je ministarstva nadležnog za graditeljstvo i moguće je da ono može o naprijed navedenom imati drukčije mišljenje.

Namjena kojoj će služiti sunčana elektrana je proizvodnja električne energije koja bi se koristila za vlastite potrebe građevine na kojoj se sunčana elektrana nalazi. U tom smislu ona služi pružanju vodnih usluga. Uz amortizaciju i troškove osoblja, troškovi energije predstavljaju jedan od najviših pojedinačnih troškova pružanja vodnih usluga. Samostalna proizvodnju električne energije, osobito iz obnovljivih izvora, smanjuje visoke troškove pružanja vodnih usluga, utječe na smanjenje cijene vodnih usluga ili njezino nepovećanje, a istodobno se postižu pozitivni učinci s gledišta zaštite okoliša i održivog upravljanja.

Zaključno, sunčana elektrana predstavlja opremu, koja se postavlja (instalira) primarno na komunalne vodne građevine te na druge poslovne građevine javnog isporučitelja vodnih usluga, a postavljanjem (instaliranjem) postaje njihov sastavni dio (pripadak). Drugo, sunčana elektrana, u predmetnoj stvari, u cijelosti je namijenjena pružanju vodnih usluga. Pod navedenim pretpostavkama financiranje postavljanja sunčane elektrane iz prihoda od naknade za razvoj, u skladu je s odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva.

10.1.7. Ključ obračuna potrošnje u višestambenim zgradama u kojima postoje i stambeni prostori koji se iznajmljuju u skladu s člankom 30. stavkom 1. Zakona u gostiteljskoj djelatnosti (apartmani)

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ustupilo je na nadležno postupanje Vijeću za vodne usluge upit portala Zgradonačelnik.hr vezano za stručno mišljenje VVU od 16. srpnja 2020. godine - Odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelja Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Zagreb (VIOZG) a u vezi tzv. „blok tarife“. U upitu navode, obzirom da 'blok tarifa' nije definirana zakonima i podzakonskim aktima, kako je moguće da Vijeće nalaže njenu primjenu. Ističe dalje kako je suvlasnicima tema iznimno važna jer „vise' u zrakopraznom prostoru i ne znaju kako se postaviti prema vlasnicima apartmana u svojim zgradama, a upravo su oni ti koji moraju odlučiti o načinu obračuna i plaćanja vode.“

Nastavno, Vijeće za vodne usluge, dalo je sljedeći odgovor:

Način mjerenja isporuke vodnih usluga korisnicima vodnih usluga, uključujući korisnike u zgradama s više posebnih dijelova (stanovi, poslovni prostori ili mješovito stanovi i poslovni prostori) uređuje se, u skladu s člankom 40. stavkom 2. točkom 3. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, br. 66/19), općim uvjetima isporuke vodnih usluga, koje donosi isporučitelj vodnih usluga. U tom smislu korisnici se upućuju na korisničku službu isporučitelja vodnih usluga na davanje mišljenja o značenju pojedinih odredbi općih uvjeta isporuke vodnih usluga. Mišljenje o značenju odredbi Zakona o vodnim uslugama, koje se odnose na opće uvjete isporuke vodnih usluga daje Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

Vijeće za vodne usluge, između ostalog, nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga.

Izraz blok tarifa Vijeće je koristilo u stručnom mišljenju kojim se očitovao o nezakonitoj praksi isporučitelja vodnih usluga, kojim su se pružatelju ugostiteljskih usluga smještaja u sobi, apartmanu i kući za odmor, a koje se u skladu s člankom 30. stavkom 1. Zakona ugostiteljskoj djelatnosti (NN, br. 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19 i 32/20) pružaju u domaćinstvu, (iznajmljivači) – razvrstali u kategoriju „ostalih korisnika“ s povišenom tarifom vodne usluge, umjesto u kategoriju „kućanstava“, koja imaju nižu tarifu vodnih usluga. Jedan od argumenata koji je koristio isporučitelj vodnih usluga za primjenu više tarife je povećana potrošnja vodnih usluga u ugostiteljskoj djelatnosti. Vijeće mu je ukazalo na neutemeljenost tog argumenta: „Argument potrošnje u stambenim prostorima iznajmljivača, koja je veća od potrošnje prosječnog kućanstva, može se i treba se, upravo kao i kod poslovnih korisnika, rješavati primjenom tzv. blok tarife, *kada se stvore uvjeti za njenu primjenu.*“

Blok tarifa je model obračuna, koji potječe iz doktrine regulacije cijena vodnih usluga, prema kojem se u različitim rasponima potrošnje (blokovima) plaća različita tarifa vodne usluge. Korisnik koji troši vodnu uslugu u više blokova, istu plaća po cijeni određenoj za svaki blok unutar kojeg troši. Blokovi se uobičajeno propisuju kao blok socijalne potrošnje (npr. do 6 m³, mjesečno po kućanstvu), blok prosječne potrošnje kućanstava (npr. od 6 do 12 m³, mjesečno po kućanstvu), i tako redom do visokih blokova potrošnje (industrije, hoteli i dr.) Cilj je da stvarni veliki korisnici plate povećanu potrošnju, u pravilu po višoj tarifi unutar većeg bloka potrošnje, a po nižoj tarifi u nižim blokovima potrošnje (*nota bene* - postoje i slučajevi kad je ekonomično da industrijski korisnici plaćaju nižu tarifu u višim blokovima). Ovim se tarifnim modelom osigurava primjena:

- načela racionalnog i učinkovitog korištenja vode iz članka 87. stavka 2. Zakona o vodama (NN 66/19)
- načela „povrata troškova od vodnih usluga kako je uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva“ iz članka 5. stavka 5. Zakona o vodnim uslugama, koje se „provodi se tako da osigura odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodne resurse učinkovito“ iz članka 3.a stavka 4. vezano uz stavak 2., druga rečenica, Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN, br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19)
- načela ekonomičnosti u obavljanju vodnih usluga iz članka 5. stavka 2. Zakona o vodnim uslugama.

Blok tarifa nije izričito propisana Zakonom o vodnim uslugama, Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN, br. 112/10), niti drugim propisom iz upravnog područja vodnoga gospodarstva, no ukazujemo da nije ni

zabranjena i sukladna je gore navedenim načelima. U navedenim propisima nije izričito propisan ni model linearne tarife, iako se on univerzalno primjenjuje u Hrvatskoj.

Namjera Vijeća za vodne usluge nije bila naložiti isporučitelju primjenu modela blok tarife, već mu ukazati da je taj model najpravičniji, kada isporučitelj vodnih usluga smatra da je da obujam potrošnje ključan za primjenu povišene tarife.

Da bi se blok tarifa ispravno primijenila u višestambenim zgradama u kojima postoje i stambeni prostori koji se iznajmljuju u skladu s člankom 30. stavkom 1. Zakona ugostiteljskoj djelatnosti (apartmani) potrebno je imati ugrađene pojedinačne vodomjere za svaki posebni dio nekretnine.

Ugradnja pojedinačnih vodomjera u novogradnjama izričito je propisana člankom 60. Zakona o vodnim uslugama, prema kojem:

„Ugradnja i održavanje pojedinačnih vodomjera

Članak 60.

(1) Građevine se projektiraju i grade tako da svaki posebni dio zgrade koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu u kojoj se koristi voda (stan, poslovni prostor, garaža i sl.) ima ugrađen pojedinačni vodomjer radi mjerenja pojedinačne potrošnje u samostalnoj uporabnoj cjelini.

(2) Pojedinačni vodomjer mora biti tehnički sukladan sa sustavom očitavanja vodomjera koji koristi javni isporučitelj vodnih usluga.

(3) Korisnik vodnih usluga dužan je omogućiti održavanje pojedinačnog vodomjera putem javnog isporučitelja vodnih usluga na način određen općim uvjetima isporuke vodnih usluga. Trošak održavanja obračunava se korisniku u cijeni vodnih usluga.“

Za ugradnju pojedinačnih vodomjera u zgrade već priključene na komunalne vodne građevine (ili dalje u tekstu: zgrade stare gradnje), mjerodavne su odredbe članka 103. Zakona o vodnim uslugama, koje glase:

„Ugradnja pojedinačnih vodomjera u zgrade već priključene na komunalne vodne građevine

Članak 103.

(1) Korisnik vodnih usluga u posebnom dijelu zgrade koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu u kojoj se koristi voda (stan, poslovni prostor, garaža i sl.) u građevinama koje su, prije stupanja na snagu ovoga Zakona, priključene na komunalne vodne građevine, ima pravo o svom trošku ugraditi pojedinačni vodomjer ako za to postoje tehničke pretpostavke, sukladno članku 60. ovoga Zakona i općim uvjetima isporuke vodnih usluga. U zgradama gdje postoji više suvlasnika, a pojedinačni vodomjer se ugrađuje na zajedničkim dijelovima nekretnine ili se ugrađuje na posebnom dijelu nekretnine uz nužan građevinski zahvat na zajedničkim dijelovima nekretnine, odluka o ugradnji pojedinačnih vodomjera se donosi prema pravilima o odlučivanju o poslovima redovite uprave iz zakona kojim se uređuje vlasništvo i druga stvarna prava.

(2) Snošenje troškova ugradnje pojedinačnih vodomjera može se općim uvjetima isporuke vodnih usluga urediti i drukčije od stavka 1. ovoga članka.“

Dok se ne stvore pretpostavke iz članka 103. stavka 1. model blok tarife nije primjenjiv u višestambenim zgradama stare gradnje u kojima postoje i stambeni prostori koji se iznajmljuju u skladu s člankom 30. stavkom 1. Zakona ugostiteljskoj djelatnosti. Upravo stoga se u navedenom stručnom mišljenju Vijeća za vodne usluge ukazuje da se blok tarifa može i treba primijeniti „kada se steknu uvjeti za njenu primjenu“.

Do uvođenja pojedinačnih vodomjera u višestambene zgrade stare gradnje, alternativa opciji obračuna potrošnje prema ključu korisnika s prijavljenom adresom stanovanja, je da se međuvlasničkim ugovorom suvlasnika višestambene zgrade drukčije uredi ključ obračuna potrošnje u apartmanima (npr. prema broju prijavljenih kreveta ili prema broju prijavljenih kreveta korigiranim za prosječnu godišnju popunjenost ili neki treći ključ).

10.1.8. Primjena Privremene odluke o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe između isporučitelja vodnih usluga Vodovod Brač d.o.o. i isporučitelja vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

Vijeću za vodne usluge obratio se Vodovod Brač d.o.o. sa zahtjevom za „posredovanjem“. Nakon ispitivanja okolnosti slučaja Vijeće izdaje sljedeće stručno mišljenje:

Vijeće je utvrdilo sljedeće činjenično stanje:

Isporučitelj vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split (ili kupac), radi vodoopskrbe otoka Šolte, kupuje vodu za ljudsku potrošnju od isporučitelja vodnih usluga Vodovod Brač d.o.o. (ili prodavatelj), na zadnjoj točki cjevovoda na Braču, prije provoda podmorskim cjevovodom prema otoku Šolti,

Vodovod Brač d.o.o. fakturirao je isporuku vode za ljudsku potrošnju Vodovodu i kanalizaciji d.o.o. Split, koje je uglavnom nominirao kao „učešće u zajedničkim troškovima obrade i isporuke vode“, a postojale su i druge nominacije (kao npr. „obračun troškova na zajedničkim objektima“) i ista je varirala na mjesečnoj razini. U 2018. cijena je iznosila u prosjeku 2,94 kn/m³, s tim što je u prosincu 2018. dosegla vrh i iznosila 9,35 kn/m³.

Isporuka vode za ljudsku potrošnju između dva isporučitelja je kontinuirana.

Vijeće za vodne usluge donijelo je 3. rujna 2020. Privremenu odluku o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe između isporučitelja vodnih usluga Vodovod Brač d.o.o. i isporučitelja vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split, koja je objavljena u Službenom glasniku Splitsko-dalmatinske županije br. 98/2020 od 21. rujna 2020., a stupila na snagu 29. rujna 2020.

Vodovod Brač d.o.o. i nakon donošenja predmetne Privremene odluke nastavlja ispostavljati račune društvu Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split, koje ne sadržavaju izmjerene ni procijenjene količine isporučene voda za ljudsku potrošnju, ne sadržavaju cijenu određenu Privremenom odlukom Vijeća za vodne usluge, ni oznaku da je riječ o računu za vodnu uslugu, ni porez na dodanu vrijednost koji tereti cijenu vodne usluge po stopi od 13%. Umjesto toga računi sadržavaju iskazane troškove amortizacije i održavanja komunalnih vodnih građevina u isključivom vlasništvu Vodovoda Brač d.o.o. Računi su uglavnom nominirani kao „učešće u zajedničkim troškovima obrade i isporuke vode“ ili kao „obračun troškova na zajedničkim objektima“. Pritom se pojedini troškovi tarifiraju u stavkama, po cijenama koje nisu u skladu s

Zakonom vodnim uslugama (neregulirane cijene) i zbrajaju se u ukupni iznos (kn, mjesečno). Na to se zaračunava porez na dodanu vrijednost od 25%.

Vodovod Brač d.o.o. opravdava svoje neizdavanje računa za vodnu uslugu obrazloženjem da ne postoji način da se isporuka izmjeri.

Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split nije po takvim računima izvršavalo plaćanja, unatoč kontinuitetu isporuke vode za ljudsku potrošnju

Vodovod Brač d.o.o. nema vodomjer na izlaznoj točki s otoka Hvara prema otoku Šolti.

Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split ima vodomjer na ulaznoj točki na otok Šoltu tj. na CS Stomorska, gdje redovito mjeri količine ulazne vode s otoka Brača i dostavlja ih Vodovodu Brač d.o.o. Vodomjer se redovito ovjerava prema propisima o mjeriteljstvu.

Strane su se pokušale međusobno dogovoriti o postavljanju vodomjera neposredno prije spojne točke dva vodovoda, tj. na području pružanja usluge Vodovoda Brač d.o.o. i dok je Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split favorizirao ubrzano postavljanje privremenog vodomjera (na samom cjevovodu), do postavljanja trajnijeg vodomjera (u oknu), Vodovod Brač je favorizirao postavljanje trajnijeg vodomjera, što je dugoročno rješenje. Dogovor nije postignut.

Temeljem utvrđenog činjeničnog stanja Vijeće je donijelo sljedeću pravnu ocjenu:

Praksa izdavanja računa od strane Vodovoda Brač d.o.o. prema isporučitelju Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split, na način opisan u točki 5. činjeničnog stanja suprotna je članku 42. stavku 3. Zakona o vodnim uslugama, koji se prema argumentu analogije (*analogia legis*) primjenjuje i na cijenu isporuke vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga iz članka 47. Zakona o vodnim uslugama i predmetnoj Privremenoj odluci. Prema članku 42. stavku 3. Zakona o vodnim uslugama: „Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne vodoopskrbe je količina (kubni metar) vode isporučene korisnicima.“. Cijena varijabilnog dijela cijene vodne usluge izražava se u kunama po kubnom metru (kn/m³). U toj mjernoj jedinici je izražena i cijena prema predmetnoj Privremenoj odluci (kn/m³).

Količina isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe izražava se u kubnim metrima (m³) isporučene vode za ljudsku potrošnju i ta se količina mora izmjeriti. Mjerenje se u pravilu treba izvršiti na izlaznoj točki isporuke (prije spojne točke dva cjevovoda ili na samoj spojnoj točki), ali ako na izlaznoj točki nema vodomjera ili je isti nefunkcionalan (u kvaru je; ne ovjerava se redovno u skladu s propisima o mjeriteljstvu) onda je mjerodavan vodomjer na ulaznoj točki.

Tek ako se količina isporučene vode za ljudsku potrošnju ne može izmjeriti putem ispravnih i ovjerenih vodomjera, onda se ista mora procijeniti prema dostupnim podacima. Kako Vodovod Brač d.o.o. izričito isključuje procjenu jer prema njihovim navodima: „Ugrađeni mjerači (misli se na vodomjere prije točke isporuke, npr. na PCS Mirca, VS T. Mala i dr. *op. Vijeća*) stari su u prosjeku dvadeset godina, nikad nisu bili baždareni te stoga ne zadovoljavaju kriterije Zakona o mjeriteljstvu. Zbog prethodno navedenog, kao i zbog činjenice sa svi potrebni podatci nisu dostupni, nije moguće posredno izračunati potrošnju vode otoka Šolte (...)“ (e-dopis od 11.10.21. u 11,02 h), time je obračun cijene vodne usluge prema procijenjenim količinama isključen i kao zadnja opcija.

Praksa izdavanja računa na način opisan u točki 5. činjeničnog stanja protivna je odredbi članka 18 stavka 1. Zakona o vodnim uslugama prema kojoj: „Javni isporučitelj vodnih usluga ne može obavljati druge djelatnosti, osim vodnih usluga.“ i podredno stavaka 2. do 4. istoga članka, kojim se uređuju dopuštene iznimke. Predmetna praksa izvjesno je suprotna i članku

35. stavku 1. Zakona o trgovačkim društvima prema kojem: „Trgovačko društvo može obavljati djelatnosti koje čine utvrđeni predmet poslovanja društva.“

Naime, predmet poslovanja Vodovoda Brač je “* Opskrba pitkom vodom i* Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda.” kako je navedeno u sudskom registru. Vodovod Brač d.o.o. nije registriran za djelatnosti upravljanja nekretninama (uključujući i imovinu povezanu s nekretninom, tj. vodne građevine) pa da može drugim pravnim subjektima zaračunavati troškove amortizacije i održavanja infrastrukture, po cijenama koje nisu u skladu s Zakonu o vodnim uslugama (neregulirane cijene) i po stopi poreza na dodanu vrijednost (25%.) koja nije stopa primjenjiva za isporuku vodnih usluga.

Vodovod Brač d.o.o. isporučuje Vodovodu i kanalizaciji d.o.o. Split vodnu uslugu javne vodoopskrbe i nju može fakturirati samo putem računa za vodnu uslugu, po reguliranoj cijeni tj. u skladu s Privremenom odlukom Vijeća za vodne usluge i po stopi poreza na dodanu vrijednost primjenjivom na isporuku vodnih usluga (13%). Troškovi amortizacije i održavanja samo su materijalni troškovi pružanja te vodne usluge i terete cijenu vodne usluge, ali nikako nisu niti mogu biti izravne stavke računa.

Nominacija pod kojom Vodovod Brač d.o.o. izdaje opisane račune i to kao: „učešće u zajedničkim troškovima obrade i isporuke vode“ ili „obračun troškova na zajedničkim objektima“ sadržajno je neistinita i zavaravajuća. Nominacija fingira pravni odnos između upravitelja nekretninama (uključujući i imovinu povezanu s nekretninom, tj. vodne građevine) i klijenta, što mu nije dopušteno ni po Zakonu o vodnim uslugama (nedopuštena dopunska djelatnost), ni po Zakonu o trgovačkim društvima (neregistrirana djelatnost), a ujedno prikriva stvarnu prirodu pravnog odnosa tj. isporuku vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju prema članku 47. Zakona o vodnim uslugama. Sve komunalne vodne građevine za koje Vodovod Brač d.o.o. zaračunava troškove Vodovodu i kanalizaciji d.o.o. Split (osim troška nabave vode s kopna) u vlasništvu su Vodovoda Brač d.o.o. i vode se u poslovnim knjigama Vodovoda Brač d.o.o. Prema tome niti su „zajednički troškovi“, niti su „troškovi na zajedničkim objektima“ već isključivo vlastiti troškovi Vodovoda Brač d.o.o. koje on zakonito može prevaliti na kupca usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, samo putem računa za vodnu uslugu, u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama i po stopi poreza na dodanu vrijednost primjenjivoj na isporuku vodnih usluga (trenutno 13%).

U smislu iznesenog Vijeće zaključilo je:

Navedene nepravilnosti u primjeni Zakona o vodnim uslugama i predmetne Privremene odluke o otklonjivi su, tako:

1. da se kao mjerodavne količine vode u isporuci vodne usluge javne vodoopskrbe od strane Vodovoda Brač d.o.o. prema Vodovodu i kanalizaciji Split d.o.o. (od otoka Brač prema otoku Šolta) uzimaju količine vode izmjerene na CS Stomorska, dok se u uporabu ne stavi vodomjer na izlaznoj točki s cjevovoda na otoku Braču ili na spojnoj točki dva cjevovoda;
2. da Vodovod i kanalizacija Split d.o.o. redovito, tj. jedanput mjesečno, dostavlja podatke o očitavanju Vodovodu Brač d.o.o. i omogući predstavnicima Vodovoda Brač d.o.o. da nazoče očitavanju;
3. da Vodovod Brač d.o.o., na podlozi izmjerenih količina vode, izdaje račune za vodnu uslugu Vodovodu i kanalizaciji d.o.o. Split i s nominacijom „račun za vodnu uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju“, s iskazanim količinama isporučene i izmjerene vode, iskazanom jediničnom cijenom (kn/m³) , ukupnom cijenom (kn/mj.),

porezom na dodanu vrijednost koji se primjenjuje na vodne usluge (trenutno 13%) i ukupnim iznosom za plaćanje (ukupna cijena uvećana za iznos poreza na dodanu vrijednost);

4. da ako se nakon stavljanja u uporabu vodomjera, pokažu razlike između mjerenja u CS Stomorska i vodomjera na izlaznoj točki s cjevovoda na otoku Braču ili na spojnoj točki dva cjevovoda, Vodovod i kanalizacija Split d.o.o. naknadi razliku u iznosu cijene javne vodoopskrbe prema Vodovodu Brač d.o.o. koja nije u zastari.

10.1.9. Plaćanje cijena vodnih usluga i vodnih naknada na područjima pogođenim potresom

Dana 29.10. 2021. Vodovod Glina d.o.o. (dalje u tekstu: isporučitelj vodnih usluga) prosljedio je Vijeću za vodne usluge dopis Ureda pučke pravobraniteljice, kojim ga poziva na obavijest o poduzetim mjerama za olakšanje života stanovnicima na područjima pogođenim potresom, a povodom upita Zvonka Stiplošeka, Glina, Vukovarska 9 (dalje u tekstu: stranka), koji glasi: „Poštovana, smatram da u moja prava narušena navodnm „odlukom“ Vlade RH o plaćanju tzv. paušalne naknade za vodu koja nije potrošena u stanu koji je razorio potres u Glini u 12-om mj. 2020. g. na adresi Vukovarska 9, Glina, a stan je vlasništvo SDUZOSZ, a ja am bio privremeni korisnik. Kako postupiti po pitanju uplatnica koje dolaze? (...)“ Pod „paušalnom naknadom“ stranka vjerojatno podrazumjeva fiksni dio cijene vodnih usluga.

Prema izričaju upita stranke očito je riječ o povremenom korisniku, odnosno osobi koja je povremeno boravila u nekretnini priključenoj na komunalne vodne građevine, koju više ne može koristiti zbog oštećenosti u potresu.

S obzirom da upit otvara nekoliko pravnih pitanja u vezi pružanja i fakturiranja vodnih usluga na područjima pogođenim potresom, Vijeće je dalo sljedeće stručno mišljenje:

U Hrvatskoj ne postoji zakon kojim se posebno uređuju pitanja izuzeća, oslobođenja li olakšice od obveze plaćanja javnih usluga na područjima pogođenim potresom (nepogode, katastrofe).

Na područjima pogođenim potresima isporučitelji vodnih usluga donosili su odluke kojima su posebno uređivali izuzeća, oslobođenja li olakšice od obveze plaćanja cijena vodnih usluga i naknade za razvoj, vođeni vlastitom percepcijom i percepcijom svojih osnivača (jedinice lokalne samouprave) o izvanrednosti situacije, sposobnosti korisnika vodnih usluga da snose troškove javnih uluga, solidarnosti i razmjerima šteta počinjenim korisnicima vodnih usluga.

Mjerodavne odredbe zakona

Mjerodavne odredbe zakona kojim se uređuje plaćanje cijene vodnih usluga, naknade za razvoj, naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda su:

Prema članku 42. stavku 1., 2., 3. i 5. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19):

Cijena vodnih usluga

Članak 42.

(1) Sredstva cijene vodnih usluga prihod su isporučitelja vodnih usluga, a obveznik plaćanja je korisnik vodnih usluga.

(2) Cijena vodne usluge sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

(3) Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne vodoopskrbe je količina (kubni metar) vode isporučene korisnicima.

(...)

(5) Fiksni dio cijene vodne usluge plaća se u fiksnom iznosu i mora pokriti fiksne troškove pružanja vodnih usluga propisane uredbom iz članka 43. stavka 5. ovoga Zakona.
(...)

Prema članku 52. stavku 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19):

„Članak 52.

Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi za razvoj).

Prema članku 19. točka 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 66/19):

„Članak 19.

Iznimno od odredbi članka 23. točke 3., članka 24. stavka 1. točke 3., kao i članka 25. stavka 2. i članka 26. stavka 1. u vezi s člankom 23. točkom 3. i člankom 24. stavkom 1. točkom 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, i 120/16), od 1. siječnja 2018. do stupanja na snagu odredbe propisa iz članka 27. stavka 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, i 120/16) koja se odnosi na korekcijske koeficijente za naknadu za korištenje voda zbog prihvatljivih gubitaka vode, naknada za korištenje voda u javnoj vodoopskrbi obračunavat će se prema sljedećim pravilima:

(....)

5. naknadu obračunavaju i naplaćuju isporučitelji vodne usluge javne vodoopskrbe uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe;

(...)“

Prema članku 33. stavku 2. podstavak 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19):

„Članak 33.

(...)

Isporučitelji vodnih usluga obračunavaju i naplaćuju naknadu za zaštitu voda osobama:

- koje ispuštaju otpadne vode u sustav javne odvodnje, osim osoba iz stavka 1. ovoga članka, **uz cijenu** vodne usluge javne odvodnje i
- (...).“

Pravna ocjena

Iz citiranih odredbi je razvidno da se cijena vodnih usluga naplaćuju za pruženu vodnu uslugu (varijabilni dio) odnosno za fiksne troškove vodne usluge, neovisno o tome isporučuje li se voda za ljudsku potrošnju ili ne (fiksni dio).

Sve druge vodne naknade koje se naplaćuju uz cijenu vodnih usluga (naknada za razvoj, naknada za korištenje voda i naknade za zaštitu voda) naplaćuju se uz cijenu vodne usluge.

Posljedično tomu, ako se, iz bilo kojih razloga, ne naplaćuje cijena vode usluge ne postoji ni zakonska obveza naplate odnosno plaćanja vodnih naknada (naknade za razvoj, naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda).

S obzirom na to da ni Zakon o vodnim uslugama i Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva, izričito ne spominju nastup potresa kao osnovu za izuzeća, oslobođenja li olakšice od obveze plaćanja cijena vodnih usluga i naknade za razvoj, potrebno je primijeniti odgovarajuću pravnu analogiju s drugim sličnim odredbama zakona.

Prema stajalištu ovoga Vijeća pozitivna odredba najbližnja ovoj životnoj situaciji je odredba koja propisuje obvezu isporučitelja vodnih usluga da isključi korisnika vodnih usluga s komunalnih vodnih građevina, propisana u članku 59. stavku 1. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19), koja glasi:

„Isključenje s komunalnih vodnih građevina
Članak 59.

- (1) Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je, na zahtjev korisnika, isključiti priključak na komunalne vodne građevine i ukloniti vodomjer ako se priključena građevina ne koristi zbog devastiranosti ili drugih razloga, za vrijeme dok se ne koristi.“

U tom smislu Vijeće je stajališta da se predmetna odredba treba primijeniti primjenom pravne analogije i na odgovarajući način (*mutatis mutandis*) to jest dok postoje okolnosti devastiranosti koje sprječavaju korištenje objekta priključenog na komunalne vodne građevine (zabrana uporabe objekta).

U tom smislu isporučitelj vodnih usluga bi zakonito postupio, kada bi izuzeo predmetne nekretnine od plaćanja cijene vodnih usluga tako što bi faktički, prestao fakturirati i/ili naplaćivati cijenu vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio) i pripadne vodne naknade, a izdane račune stornirao.

Takvo izuzeće nije potrebno posebno propisati izmjenama i dopunama odluke o cijeni vodnih usluga jer je riječ o primjeni čl. 59. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, na odgovarajući način, ali je uputno da se to, transparentnosti radi, propiše u izmjenama i dopunama odluke o cijeni vodnih usluga za slučajeve, koji mogu nastati u budućnosti.

Pritom ne postoji osnova da isporučitelj vodnih usluga isključi nekretninu korisnika vodnih usluga s komunalnih vodnih građevina, osim ako to korisnik izričito ne zahtjeva.

10.2. Savjetovanja

Vijeće je u 2021. godini provodilo savjetovanje s dijelom isporučitelja vodnih usluga, koji su nakon izrade nacrtu odluka o naknadi za razvoj ili odluka o cijeni vodnih usluga, smatrali potrebnim da se savjetuju s Vijećem.

10.3. Predstavke i upiti

Upiti u 2021. uglavnom su rješavani usmeno na usmene upite ili elektronski na elektronske upite.

Dio upita, od značaja za ispravnu primjenu Zakona o vodnim uslugama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, rješavan je putem davanja stručnih mišljenja (Vidjeti 10.1.).

11. UPRAVNI SPOROVI

U 2021. okončana su u korist Vijeća za vodne usluge tri upravna spora protiv rješenja o privremenim mjerama Vijeća.

Upravni spor pri Upravnom sudu u Splitu (poslovni broj 11 Usl-16/19-2) po tužbi Neretvansko-Pelješko-Korčulansko-Lastovsko-Mljetskog vodovoda d.o.o. Korčula, kojom se zahtjeva utvrđenje ništetnim odnosno poništenje privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/18-01/01, Urbroj:346-99-18-1 od 29.11.2018., a kojim je određena (prva) privremena mjera- cijena isporuke vode koju NPKLM isporučuje Vodovodu Opuzen d.o.o., u visini 1,33 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost okončan je presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (Poslovni broj: Usž-4997/19-4) od 14. listopada 2020., kojom je poništena presuda Upravnog suda u Splitu, poslovni broj: Usl-16/19- 11 od 15. srpnja 2019. i odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge, klasa: UP/I 011-01/18-01/01, urbroj: 346-99-18-1 od 29.11. 2018. Predmetnu presudu je zajedno sa spisom Vijeću u siječnju 2021. dostavio Upravni sud u Splitu.

Okončan je i upravni spor pri Upravnom sudu u Splitu (poslovni broj 19 Usl-581/19-8) po tužbi Neretvansko-Pelješko-Korčulansko-Lastovsko-Mljetskog vodovoda d.o.o. Korčula, kojom se zahtjeva oglašavanje ništavim odnosno poništenje privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/18-01/01, Urbroj:346-99-19-8 od 7.11.2019., a kojim je određena druga privremena mjera- cijena isporuke vode koju NPKLM isporučuje Vodovodu Opuzen d.o.o., u visini 1,45 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost. Upravni sud u Splitu je odbio opisani zahtjev za oglašavanje ništavim odnosno poništenjem privremene mjere Vijeća, svojom presudom od 11.11.2020.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojom je presudom (Poslovni broj: Usž-1559/21-2) 19.05.2021. odbio žalbu tužitelja i potvrdio predmetnu presudu Upravnog suda u Splitu od 11.11.2020.

Upravni spor pri Upravnom sudu u Rijeci (poslovni broj 6 Us I-511/2020) po tužbi tužitelja KD Vodovoda i kanalizacije d.o.o. Rijeka, protiv Privremenog rješenja Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I 011-01/20-01/01, Urbroj: 346-99-20-01, od 3.03.2020. kojim je određena privremena mjera-cijena vode koju isporučitelj vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka isporučuje isporučitelju vodnih usluga Liburnijske vode d.o.o. u visini od 2,80 kn/m³ isporučene vode na svim dobavnim pravcima i svim mjernim mjestima, uvećano za porez na dodanu vrijednost, uz sudjelovanje zainteresirane osobe Liburnijske vode d.o.o. Ičići, radi privremene mjere za određivanje cijene vode je okončan donošenjem presude poslovni broj 6 Us I-511/2020-18 od 27.11.2020. kojom je predmetno privremeno rješenje Vijeća poništeno, a cijena vode je, na prijedlog Vijeća, privremeno određena u visini od 3,23 kn/m³ uvećano za porez na dodanu vrijednost.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojom je presudom (Poslovni broj: Usž-824/21-2) od 4.06.2021. odbio žalbu Liburnijskih voda d.o.o., kao zainteresirane osobe i potvrdio presudu Upravnog suda u Rijeci od 27.11.2020.

12. TRENDVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2021.

Vijeće je u 2021. godini uočilo sljedeće trendove:

1. Količine isporučene vode su porasle u odnosu na 2020. godinu, kao godinu zatvaranja zbog pandemije, tj. sa 234.603.334,59 m³ na 243.912.064,30 m³ u 2021. i gotovo se izjednačile s 2019. godinom kada je isporuka bila 244.732.358,91 m³.
2. Po prvi put je prosječna mjesečna potrošnja kućanstva porasla iznad 12 m³ precizno na 12,05 m³ mjesečno po kućanstvu. Međutim, u nekim sredinama koje su u demografskoj regresiji ili je neto raspoloživi dohodak ispod hrvatskog prosjeka potrošnja je znatno niža, negdje i ispod 50% prosjeka, što čini najveći izazov za održivo poslovanje isporučitelja vodnih usluga.
3. Porasla je i međusobna isporuka vode između različitih isporučitelja vodnih usluga na oko 18% (43 milijuna m³), s cca 16% (37 milijuna m³) u 2020.
4. Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2021. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 5,4% (stopa inflacije). Nominalna promjena (povećanje) cijene vode za kućanstva je bila 2,92% dakle ispod stope inflacije, a realna promjena (povećanje) cijene vode je iznosila 9,36%.
5. Afirmativno je što su se financijski gubici u javnom dijelu sektora vodnih usluga smanjili za 58 milijuna kuna u 2021. godini. Smanjio se i broj isporučitelja s gubicima i to sa 62 iz 2020. na 54 u 2021. Pozitivno je i što su prihodi rasli više nego rashodi tj. u 2021. prihodi javnog dijela sektora vodnih usluga porasli su za 175 milijuna kuna, a rashodi porasli za 138 milijuna kuna. Međutim, negativno je što cijeli javni dio sektora vodnih usluga i dalje posluje s ukupnim gubitkom od 3,06% od ukupnih prihoda javnog dijela sektora. Kada bi se ti gubici pokrili na nacionalnoj razini bilo bi potrebno povećanje cijene vode od 0,45 kn/m³ vode (ili 0,06 €/m³).
6. Broj zaposlenih u javnim isporučiteljima vodnih usluga kontinuirano pada već četvrtu godinu za redom (od 2018.), a time i pokazatelj broja zaposlenih po 1000 priključaka sa 4,7 na 4,3.
7. Omjeri varijabilnog dijela cijene i fiksnog dijela cijene vodnih usluga između poslovnih korisnika i kućanstava smanjeni su na najnižu razinu u zadnjih pet godina s prosječnom razlikom od 0,44 u razdoblju od 2017. do 2021. na razliku od 0,22 u 2021. (1,55 u varijabilnom dijelu cijene i 1,77 u fiksnom dijelu cijene).
8. U zadnjem tromjesečju 2021. uočeni su prvi problemi s porastom troškova električne energije. Anketnom provjerom kod 12 isporučitelja vodnih usluga koji su u zadnjem tromjesečju 2021. dobili značajno više ponude distributera električne energije uočen je očekivani porast troškova električne energije od prosječno 53,5% u odnosu na troškove električne energije u 2020.
